

ქსენოფონი

ჟორველკვირეული კოლიტიკური, ეპრონომიური
და ლიტერატურული ჟურნალი.

კვირა 4 მარტი
1928 წელი

რედაქცია და კანტორა
რუსთაველის პროსპ. № 22, ოთახი 20. ტელ. № 23-87
ლია ყველ დღე, გარდა კვირა-უმება, დღის 9-საათამდე

№ 59 (7)

ჟურნალის უნიტარსი

7 საათის სამუშაო დღისათვის — 5. ელიავა; რუმინეთის რეაქციის პოლიტიკური მანევრები — 6. ჭეიშვილი; მნიშვნელოვანი ამოცანების წინაშე — 7. ელიაძე; ბძიოლა ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ — 8. ლეო შეგვლია; საქართველოს სახელმწიფო გამომცემლობა — 9. ბიბინე-იშვილი; მიწის საკითხი საქართველოში — 10. გელიძე; შუამდგომლობა და ჩვენი ღონისძიებანი მის წინააღმდეგ —

11. მაკარაძე; საგლეხო მეურნეობის განმტკიცების სესხი-უპარტისო; პროსტიტუცია წინა და ეხლა — 12. ვასა-ლია; 7 წლის თავზე — 13. აბაშიძე; ძველი თუ ახალი გზით? — 14. შაქარა ჩხივიშვილი; ქალთა დღე ლექსში — 15. ჭეიშვილი; ამონაქვესტი — 16. თურქულსაბრძოლველ; კრიტიკული შენიშვნები — 17. გომარეთელი; მუშათა თეატრი — 18. შანი.

7 საათის სამუშაო დღისათვის

IV.

თვით წარმოების თვალსაზრისით საკითხის გარჩევას უნდა მიუღწეოთ იმ მხრით, თუ რა გავლენას მოახდენს შემოკლებული სამუშაო დღის შემოღება ნაწარმოების თვითღირებულებაზე; ამისათვის საჭიროა, გავისწრაფოთ რით განისაზღვრება და რა ელემენტები შეადგენს თვითღირებულებას; ასეთებია: ნედლი მასალა (ძირითადი და დამხმარე), სათბობი მასალა და ენერჯია, მოუხის ხელფასი, სოციალური ხარჯები, ქარხნის ანუ ცეხის ხარჯები, საერთო (ადმინისტრაციული) ხარჯები, და ამორტიზაცია ანუ სარეზერვუა და მის მოწყობლობაზე დახარჯული თანხები ამოღება, ამათვის ხარჯები ნედლი მასალაზე, სათბობზე და ენერჯიაზე შემოკლებულ სამუშაო დღის შემოღების შემდეგ უნდა დარჩეს შეუცვლელი ან თითქმის შეუცვლელი; აგრეთვე ამორტიზაცია, საერთო და ქარხნის ხარჯებიც; სანამ ახალ ცვლას არ შემოვიღებთ. მუშის ხელფასი და სოციალური ხარჯები კი უნდა ვაიზარდოს, თუ თვით შრომის გაუმჯობესებას ითმის მერტი ნაყოფიერება ან მოახდენს ცვლილებას:

ამის შესახებ გამოკვლეობა და დაკვირება გვახვედრებს, რომ შეუცვლელ პირობებში გაზარტებული სამუშაო დღის შეტვირთვა თრითეული საათის მიხედვით იძლევა შრომის ნაყოფიერების შემდგობობის მატებას ყოველთვის, ხოლო მთელ დღის მუშაობის შედეგი შეიძლება სხვადასხვაგვარი იქნეს. შრომის ნაყოფიერების ისტორია გვახვედრებს, რომ 8 საათის სამუშაო დღის შემოღების საზოგადოთ არ დაუცია შრომის ნაყოფიერება, პირითი იგი მატულობდა კიდევ.

შეგრამ ამ ფაქტობან არ შეიძლება ისეთი დასკვნის გამოტანა, თითქო სამუშაო დღის შემოკლებამ მუდამ ასეთი ეფექტს მოუტყვედეს. ამ გზაზე ბოლომდე გაყოლა არ შეიძლება, თორემ თუ გავყვეით და ვიგმაროშეთ, 9 ნაცვლად 8 საათამ არ დასცა შრომის ნაყოფიერება, მაშ

8 ნაცვლად 7 შემოღებაც არ დასცემს ამ ნაყოფიერებას, და ასე ჩაყვეით ქვეყნით, მაშინ ეფექტუალად მივადგებით ისეთ მოკლე სამუშაო დღეს, რომელიც ამ დებულებას ევლარ ვაგმართლებს. ეს იქნება მსჯელობის ამსურადამდე მიყვანა. სინამდვილეში არის ისეთი საზღვარი, რომლის იქით წასვლა არ შეიძლება. მაგრამ ასეთი არ არის 8 საათი, ეს ამკარაა თუნდ იმ მაგალითებთან, რომელიც წინა წერილებში მოვიყენეთ და რასაც კიდევ უფრო დასატურებს ფაქტი ჩვენი კავშირის ფარგლებში ფაქტიურად 7,5 სამუშაო დღის არსებობისა.

მაშასადამე ჩვენივეს პრაქტიკულად დვას საკითხი, იმის შესახებ, თუ რა ეფექტს მოუტყვედს 7,5 საათის ნაცვლად 7 პრუცია. — ის სამუშაო დღის შემოღება, რაც ნიშნავს სამუშაო დღის 6,6 პროცენტით შემოკლებას. კაპიტალური მეურნეობაში მოხდნოლი ცდები მოწმობენ, რომ ასეთ შემთხვევებში დღიური გამომუშავება მცირდება არა პირდაპირი პროპორციით, ე. ი. არც იმდენითე რამდენითე შეტოვალად სამუშაო დღე, არამედ დაახლოებულით მხოლოდ იმის ნახევრით. მაშასადამე ამ შემთხვევაში იგი დაიკლებს 3,3 პროც. ასე მოხდება იმ შემთხვევაში, თუ წარმოების ყველა სხვა პირობები დარჩება წინანდლი, ე. ი. არც ტენენჯია და არც ღირვანიზაცია არავფის ახალს არ შეიტანებენ მრეწველობის სტრუქტურაში. (იხ. ეკონ. კიხ. № 250, 1 ოქტ. 27 წ.)

სინამდვილეში კი ასეთი უკუკლებობა არა აქვს დეტობი. პირიქით, სამჭობო კავშირში მსხვილი წარმოების ტენენჯია და ორგანიზაცია ინტენსიური გუთმავობისობისა და წინსვლის სტადიაში არაან. ჩვენი მეურნეობის რეკონსტრუქციის ხანა ისეთივე ჩქარ განვითარებას ვაგაენენებს, როგორც იყო ადღენის ხანაში. ამის მიზეზია ისეთი უტნობი და უტყველო ფაქტორები, როგორცაა

მუშათა კლასის წარმოებაში მონაწილეობა არა როგორც დაქირავებული მონისა, არამედ როგორც წარმოების ქლა სიზრდა შეგნებულ მატრიონისა და სოციალისტური შეჯგობრების და სოციალისტური შეგნებლობის მცარამოგებელი სახელმწიფოს რაღი. (რ. ივეე).

ყოველივე ეს საკანონმდლო ცვლის შედეგობების და შესაძლებელი ხდის, რომ შრომის წაყოფიერების მოსალოდნელი შემცირება ხარისხიად დაიფაროს. მით უმეტეს შესაძლებელია ეს, რამე დღემდე სამუშაო დღის განმარტობაში მუშა არ იყო სასებით დაქირავებული; არ იყო აგრეთვე სათანადოდ დაყენებული წარმოების ორგანიზაცია და მუშას ბევრი დრო ეკარგებოდა მასალის მანქანზე მოტანისათვის, ნაწარმის გადაცემაზე და სხვა სასებითზე. შემოკლებული სამუშაო დღის შემოღების შემდეგ კი ამ მხარეს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს და მოსალოდნელია, თვით შემუშავებული შეგნების და დახვავით აწარმოების საქმეს.

ეს არის საკითხის ერთი მხარე. მეორე და უმთავრესი კი, როგორც ზეითაც მოვიხსენიეთ, არის მუშაობის ორ, არა სამ ცვლად წარმოება. მუშაობის ახალი ცვლის შემოღება დღის ეკონომიის იძლევა წარმოებაში, რაც აშკარა გახდება ჩვენთვის, თუ გავიხსენებთ კალკულაციის შემაღდნულ ელემენტებს. ახალი ცვლის შემოღების შემდეგ, სრულიად არ დაგვირდება ვერაფრადღებული საერთო საადმინისტრაციო ხარჯების გაღილება. რაც საშუალოდ ირისამ პოლიც უღრსაჩა განმარტობდა საერთო მშრომელობისა; ცენტლისაგან დახვეწვისა, შრომის უბედურ შემთხვევებისაგან; დაცვისა; ყარალობა და სხვა ასეთი ცვლილება. შემცირდება საბაჟო (ციგის) ხარჯების რაოდენობა ნაწარმის ერთეულზე, რადგან ყველა მათი იმავე რაოდენობით გამოიჭრება არ იქნება საჭირო. შემცირდება საკანონმდლო ამორტისაციის პროც-ცის განსაკუთრებით შემოგებისა და ყოველგვარი აინჯიზმისა, რადგან შიში გაცეთია უმთავრესად ხუბმა ატმოსფერული ზეგავლენის გამო და არა წარმოების მუშაობისათვის დაკავშირებით.

გარდა ამისა, საკანონმდლო დაქირავება საბრუნავი კაპიტალის ტრიალი და თითი ძირითადი კაპიტალის განაღდნება;

ძირითადი კაპიტალის; უმთავრესად მოწყობილობის მეტი გაფართოება და მეტი საათობის განმარტობაში ამუშავება არის ჩვენი მიზნეულობისათვის დიდორი აძოცაა, რადგან ამ მხრით აჯრ კიდევ საკმაოდ ჩამორჩენილი ვართ ომის წინა დროისათვის შედარებით. თუ ომის წინეთი ქაზნის მოწყობილობა მუშაობდა საშუალოდ 12,8 საათის განმარტობაში, 1926 წ. იგივე მოწყობილობა მუშაობდა მხოლოდ 10,6 საათში. (რ. პლან. ხ.ზ. № 5, საიცივის წყარო). ახალი ცვლების შემოღება ვასწარმოებს ამ ნაკის და შეძლებს მოეცეს გამოყენებით მოწყობილობა 14—21 საათის განმარტობაში. რაც საკანონმდლო გავლენას მოახდენს თვით ღირებულების შემცირებაზე.

ყოველივე ეს რომ შეეცაოთ; უტყვევად მტებს ეკონომიის მივიღებთ. ვიდრე ზემოთ აღნიშნული გამოუმუშავების დაღლება (3,3 პროც.) წარმოადგენს.

ამიტომ ჩვენ საყსებით სწრაფად უნდა ესწრაოთ ის ფორმულაროვე, რომელსაც იძლევა ამ საკითხზე რ. ს. ფ. ს. რ. უმაღლესი მეტრინების სამქი (რ. აკონომ. ვიზნა“

რუმინეთის რეპციონის პოლიტიკური მანეკრები

სამქოთა კავშირის დასავლეთით მოსაზღვრე სახელმწიფოებთან; მიუხედავად იმისა, რომ სამქოთა ხელისუფლებას არა ერთხელ აუღია ამის ინტაცია და ეკონომიურ სარგებლობის თვალსაზრისითაც აუცილებელია ეს მათთვის, დღემდე ვერ მოახერხებულა საყსებით ნორმალური და კეთილმოხობილური დიპლომატიკური და საეკონომიურ ურთიერთობის შექმნა. ამის მიზეზად უნდა ჩათვალოს არა მარტო ამ სახელმწიფოთა რეაქციონური წრეების სოციალისტური შეთრეებლობის პოზიცია სამქოთა ხელისუფ-

№ 298); 7 საათის სამუშაო დღის გატარება უნდა იქნეს დაკავშირებული მუშაობის ცვლითა გარდაღლებასთან, რადგან ეს გავაღებთ საშუალებას გავიდოთ პროდუქტი

ციის გამოშვება ძირითადი თანხის გაუძღვლებად. შევამცროთ ამორტისაცია, დაეპაროთ კაპიტალის ბრუნვი, შევამცროთ ზენდები ხარჯები და გავაიალოთ ნაწარმის ღირებულება. ამასთან ერთად სამუშაო დღის შემოკლება მოეცემა საშუალებას. გამოვიყენოთ მიყენებული მუშათა ახალი კადრები და შევამცროთ უმუშევრობა“.

სეთია შემოკლებული სამუშაო დღის მნიშვნელობა და შედეგები წარმოებისათვის.

არა ნაკლებ საგულისხმო და მნიშვნელოვანია 7 საათის სამუშაო დღის შემოკლება თვით მუშებისათვის. ამ თვალსაზრისით მისი შედეგები არ განისაზღვრება მარტო იმით, რომ მუშა 8 საათის ნაცვლად 7 საათს იმუშავებს ხელფასის შემუცირებლად.

ამ ზედმეტს ერთს თავისუფლო საათს დიდი კულტურული და პოლიტიკური მნიშვნელობა ექნება მუშების ცხოვრებაში

სამქოთა ეკონომისტების გამოკვლევით (რ. ბოლშ. № 21 მარტის წერილი) და „ტორე-პრობ. ვაზ.“ № 280, კალენის წერილი). ამჟამად მუშა ახერხებს კულტურულ მუშაობას მონადომის ყოველდღიურად არა უმეტეს 1 საათისა და 20 წუთისა, ახალგაზრდა მუშები კი, რომელთა სამუშაო დღე უფრო ნაკლებია, ამხარებენ ამ საქმეს დღეში 2 საათს. მოკლე სამუშაო დღის დროს მუშას საშუალება ეძლევა კულტურულ საქმეს მეტი დრო მოახსაროს. ეს კი ააბილებს მას, როგორც მოქალაქეს და როგორც მუშა — მწარმოებელს.

შემოკლებული სამუშაო დღის განმარტობაში მისი ორგანიზმი ნაკლებ იქანება; ე. ი. ჯანსაღობა მეტად შეენება. თვით ქაზნაში ნაკლებ დროს გატარებასაც დღის მნიშვნელობა აქვს ჯანმრთელობისათვის, რადგან თითქმის ყველა სამუშაოზე არის ისეთი პრობლემა, რომელთა გამო ადამიანის სხეულს უხდება ბრძოლა სხვადასხვა ზედღავლებასთან. მაგ, სხვადასხვა მასალის მეტვითი გაყენებითი ჰავრით სუნება; ზედმეტად თბილ და ცივ სადღოში მუშაობა; არანორმალური სინათლეზე მუშაობა და სხვა. უდავოა, რომ ასეთ მანეველ პრობლემებ ერთი-სა, თუნდ ნაზგავრი საათით ნაკლებ დარჩება დღითა სასარგებლო მნიშვნელობა ექნება მუშის ჯანმრთელობისათვის.

გარდა ამისა, რაც უფრო ნაკლები დრო დარჩება მუშა — მანქანასთან, მით უფრო ნაკლები დრო უბედურ შემთხვევის მოსალოდნელია, ხოლო მისი ყურადღება და სიფრთხილე უფრო მახვილი და საიმედო. ამას მოეცემა პროფესიონალურ დაავადების და უბედურ შემთხვევათა შემცირება.

სეთია 7 საათის სამუშაო დღისთან დაკავშირებული პერსპექტივები და ყოველმა მშრომელმა ხელი უნდა შეუჭროს მის განხორციელებას. მისი წაყოფიერება გატარება იქნება კიდევ ერთი დიდი პოზიციის ადგმა სოციალისტების განხორციელებისაკენ მიმავალ გზაზე...

6. მლინაა.

ლების მიმართ, არამედ ინგლის-სადრანგეთის გავლენა მათზე. რომლებიც სასტიკ წინააღმდეგობას უწყვეტ ემსაოტურ რეპრესივებში შემწიველ ასეთ ტყენდენციას.

ინგლის-სადრანგეთის მშრომელი რეაქციონერ ბურჟუაზიისათვის, რა თქმა უნდა, არაა ხელსაყლორ სამქოთა ეკონომიის უმუშაოდ დაახლოვება, მათი ვასალორ სახელმწიფოებთან, რადგან ეს გამოიწვევს ანტილამქოთა ფორმირებას დასუსტებას და მათი ეკონომიური განვითარების შეწყვეტებას. ამიტომ ისინი ყოველ ღონეს ხმარობენ, რომ ხე-

ლი შეუშლონ მათ დახლოვებას და შეინარჩუნონ არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური კონტროლი ვასალურ სახელმწიფოებზე.

ინგლის-საფრანგეთის რეპეტიციური წრეები ამ მიზნის მიწვევას დღემდე, ჩამოღმნიმდ მინიჭ, ყველაზე ახერხებულ, სამართა კავშირის დასაღწეობის მოსაზრებულ სახელმწიფოებზე მერტაკლებად ყველა განიღობის მათ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ტერორის ერთგვარ გავლენას, მაგრამ არცერთი მათგანი არ არის ეფრთხი რეპეტიციის ისეთი სარეზილი მოაკავშირე და სამართა კავშირთან ისეთ მტრულ განწყობილებაში, როგორც რუმინეთი.

რუმინეთის თავიანთი, რომლებმაც 10 წლის წინდღ, ინგლის-საფრანგეთის ჯარების დახმარებით, მოახდინეს სამართა კავშირის ვახუჭული ნაწილის შესარაბიის ოკუპაცია და 10 წლის განმავლობაში საშინელი ტერორის ქვეშ პკეთი დაეყენებოდა 3 მილიონი დაპყრობილი ხალხი, სადაც ისეთი რეკვიზიტია გამეფებული, რომ მშრომელი მოსახლეობა იძულებული გახდა 153-ჯერ აჯანყებულიყო ოკუპანტების წინააღმდეგ, არაფერს გრძობდნენ, რომ მტრ ერთგულება დაემტკიცონ ინგლის-საფრანგეთის რეპეტიციონერებს, რომ პირველი ადგილი შეინარჩუნონ ანტი-სამართა ბლოკში, რათა ამით უზრუნველყონ მათი დახმარება საკუთარი ავტონომიური მიზნების განსახორციელებლად.

რუმინეთის მეფის ფერდინანდის სიკვდილის შემდეგ, როდესაც პრინც კარლს ლუი თაქმენიუს ტახტის შემყვიდრობაზე, ლიბერალური პარტია სასმებთან დივანბაროვნა სახელმწიფოს და თავისუფლად შეუდგა დინასტიური კანკალის დიქტატურის განხორციელებას. ბრატანუს ოჯახს მცირეწლოვან მხიფილის ტახტზე აყვანა, რომელიც მის მიერვე დანიშნული საინტენსიო სამუშაო ზედამხედველობის ქვეშ არის დაყენებული, სრულიად არ უზღვის ხელს, რომ თავისი დინასტია გამაქრობოს რუმინეთზე და შეუდგეს ფინანსური კაპიტალის ეკონომიკური და პოლიტიკური რეჟიმის განტოკიებას.

სამი თვის წინათ, ოთხეუ ბრატანუს სიკვდილის გამო, ოთხთის რუკვა დეიკურ დინასტიის, ერთგვარი პაიჯა შეიქმნა ლიბერალურ პარტიამ და ნაციონალური პარტიანტანთან მოლაპარაკებაც კი დაწყეს კალციონდონური მითარობის შედეგანზე. ოპოზიციონერმა პარტიებმა მოიწოდეს ამ შეშინებვის ფართოდ გამოყენება და ლიბერალური პარტიის წაუყუანეს ისეთი მოთხოვნები, რაც გამოიწვევდა მომავალ არჩევნების დინასტიის აუცილებულ დამარცხებას. ბრატანუს დინასტია დიდი კრიზისის წინაშე იყო დაყენებული, მაგრამ ოპოზიციონ. პარტიებს შორის არსებულმა წინააღმდეგობამ ძალიან შეუწყრა ხელი კრიზისის ავილებას და ბრატანუს ოჯახს, ნაციონალი ბრატანუს სახით, კიდევ მოაზარეს იონიერს ნაწვლად კანდიდატის წამოყენება.

პარლამენტარული კომინიკაქამი დამარცხებული ოპოზიციონერი პარტიები ეხლა უკვე ახალი შეტევასთვის ემზადებიან: ნაციონალ პარტიის ტახტის შემყვიდრობაზე უფრო მსიკრე და ორგანიზაციულად ძლიერ პოლიტიკურ მიმდინარეობას წარმოადგენს რუმინეთში, მოლაპარაკება აქვე გამართული ცნობილი ჯალათის გენერალ ავერესუს ფაშისტურ ორგანიზაციათან, დამარკლების ოლოგარხის წინააღმდეგ შეთანხმების გახსენების მოსაწყობად.

პარანისტების ავერესუსთან შეთანხმება ამ მხრივც არის საფულისმში, რომ უკანასკნელი დაეკმარებულა იმიერკაციაში მყოფ, წყაბელში ფრანც კარლთან, რომელიც პრეტენზიას აცხადებს ტახტის შემყვიდრობაზე და დიპლომატიური ინტერაბებს აწყობს ბრატანუს დინასტიის და ლიბერალური პარტიის წინააღმდეგ.

ავერესუსთან მოლაპარაკების შედეგად, პარანისტებს ეცხობათ ბრძოლის მეორედიან შეტევაზე, თუ წინდღ ისინი სასქებთან თავსებოდნენ პარლამენტარული ოპოზიციის ფარგლებში, ამჟამად აშკარად აცხადებენ, რომ გამოყენებენ პარლამენტის გარეშე საშუალებებსაც. პარანისტების მიერ ასეთი ტაქტის აღება, ერთგვარი

დათმობაა ავერესუს რწანე, რომელიც ძალა-უფლებების დასაწყობობათ საუკეთესო საშუალებით აღიარებს ფაშისტურ შეიღობ. ფაშისტური გადატრიალების მოსაწყობად, მეს ერთ დროს სოკ-დემ. შკინან მოლაპარაკება, მაგრამ ვერ მოხერხდა ამის განხორციელება.

რუმინეთს ბერკეპიზური პარტიების ასეთი დაჯგუფება და წინააღმდეგობა ერთმანეთს შორის არ აიხსენება მარტო პრეპეტიციური უთანხმოებით, ამ ორგანიზაციების სოციალური შემადგენლობით განსხვავებით. ეს წინააღმდეგობა არის ანარქილი იმ ბრძოლის, რომელსაც აქვს ადგილი რუმინეთზე გავლენისათვის საფრანგო-ინგლის შორის. ლიბერალების საწინააღმდეგეთ, რომლებიც რუმინეთის „ისტორიულ“ მფარველად საფრანგეთს აცხადებენ, პარანისტების იტალია-ინგლისზე აქვთ ადგილი ორიენტაცია და მათი იმედით და დახმარებით ავერეს ბრძოლის პირველი წინააღმდეგ.

რუმინეთის მშრომელი ხალხი—მთავარი ოპოტიკი თინანსიური კაპიტალის ექსპლოატაციას, აზავითარ მონაწილეობას ამ ოღებს ბურჟუაზიულ-ფაშისტური ორგანიზაციების ამ პოლიტიკური კომბინაციის სს საკმარად გავრცელებია იმამში, რომ არცერთი მათგანი არ არის მისი კლასის ინტერესების გამომხატველი და თითოერთი ახალი გამარჯვება მორგ შეტევას გულისხმობს მუშათა კლასის წინააღმდეგ.

ტენიკურად წინდაც ჩამორჩენილი რუმინეთის მზე ყველაზე უკანასკნელ ხანებში იღივრება ჩამორჩა და დეკაცა, რომ მისი ნიწარმოების თეთლიზებულია 40 პროცენტით აღმებტება ბაზრის ფასებს. რაც იწვევს ჭარხებებს დაეცემა და მუშაობის შეჩერებას. ამ წინააღმდეგ წარმოშობილი უმუშევრობის ძღმნდად ფართო ხასიათს აქვს მიიღებული, რომ მუშეების ძველი კადრის 60 პროცენტი ქუჩაზე დაბრუნელი ყოილდავარი დამარკების გარეშე.

საშუაშრე მყოფი მუშების დამარკობაზე არაა სახანობილი. 14 საათის მუშაობაში, ისე მჭიერ ხელფასს იღებულბან, რომ მით ძლიის ახერხებენ ფიზიკური არსებობის შენარჩუნებას და აუწყრლი სიღატაკის გარიცხვან. ამითაა გამომწვეული, რომ იმიერკაციის რუმინეთში მსსიური ხასიათს აქვს მიიღებული. მარტო შესარაბიანად გვეცეული მოუხების რიცხვი აღმებტება 300.000 კაცს. ე. ი. მთელი მუშახალხის 10 პროცენტს.

ემორანტებმა საივიარც კი აღძრეს ერთა ლეგაში რუმინეთში გახვედრული პარლამენტარული და ეკონომიკური რეჟიმის შესახებ, რომ იგეგმობდა მოსახლეობა ფიზიკურ განადგურებაზედ მისილი, მაგრამ ამისათთან არსებულ შრომის სტრატეგიაში ბიურკო მთავარი ლეგაშითა აზავითარი ყურადღება არ მიუტყეია, ჯერ „მუსწილის“ ლორსადაც არ გაუხსნა ოგი. უკეთეს შემთხვევაში ეს „საერთაშორისო“ ორგანიზაცია უფოთლ ისეთივე განტხობობით დასპყოფილებდა ამის შესახებ, როგორც გე-2 ინტერნაციონალმა გაკეთა შესარაბიის ოკუპაციის შემ, რასაც სრულიად არ შეუშლია ხელი არ თუ რეპეტიციონერ მთავრობებისათვის, არამედ თვით ინტერნაციონალის წყარებისათვის, რომ თითონვე მიელით მონაწილეობა ოკუპაციის აქტის დატვიცხვებში.

რუმინეთის მუშათა კლასიც კარგა ხანია დარწმუნდა იმში, რომ რუმინეთის სოკ-დემ. და მისი სერთაშორისო ორგანიზაციების არ იკავებთან მთი დაცვა და ხელმძღვანელობა რეპეტიციის საწინააღმდეგ რეკლამულიონურ მოძრაობაში. ამის შემდეგ იღივრება გარკვეული რუმინეთის მუშები ორგანიზაციულდაც საცილებდნან სოკ-დემ. და თავს იყრან კომპარტიის რიგებში.

კომინისტური ორგანიზაციების გაიღვანა იმდინად გაიზარდა და საწინა ხასიათი მიიღო ბრატანუს დინასტიისათვის უკანასკნელ ხანებში, რომ მის წინააღმდეგ ბრძოლა მთავარი საზრუნავი საწმე შეიქმნა რუმინეთის „ონარბიასიკის“ ამ შემდეგ იღივრება გარკვეული რუმინეთის მუშები ორგანიზაციულდაც საცილებდნან სოკ-დემ. და თავს იყრან კომპარტიის რიგებში.

შორის სტრატეგის პროცესი, როგორც ვიციით ათჯერ იყო დანიშნული, მაგრამ ყოველთვის გადაღებულ იქ

ნა, რადან ვერ მოახერხებს ბრალდებულების წინააღმდეგ სასამართლოსათვის საჭირო რამდენ საბუთის წყვეტებას. სასამართლო ცხლად შევიდა პრაქტის კიდევ გადაღებას, რომ დამკვეთების კატეგორიულ მოთხოვნას და სასამართლოს პარსტაჟის განსწავლას არ აიძულებია იგი შესწავლა და საქმის ვარჯისა.

პროცესის პირველ დღესვე, სამართლებლო ოქმის წყატივის შემდეგ, მიუხედავად იმისა აშკარა შეიქმნა, რომ მათ წინააღმდეგ არაფერია კონკრეტული ბრალდება არ იყო. ბრალდებულების მიელი დანაშაული თურმე იმაში გამოიხატა, რომ ისინი არიან კომპარტიის წევრები, კომუნისტური იდეის მატარებელი და იბრძვიან არსებულ პოლიტიკური და ეკონომიური რეჟიმის წინააღმდეგ.

არცერთ ბრალდებულს არ უთქვამს ამაზე უარი და გაბედულად აცხადებენ, რომ ისინი მუშაობენ იმ პარტიის რიგებში, რომელიც იდურად ორგანიზაციულ ხელშეწყობას უწევს მუშების და კლუბების იმ მასობრივ-ფეიქციონურ მოძრაობას, რაც არის შედეგი კლესიანში გავეფუძვლი რეჟიმის და სოციალ-პოლიტიკური სისტემის.

მომწონს ჩვენებებმა კიდევ უფრო ნათელი გახადეს, რომ ბოროს სტვენაფივის პროცესი წარმოადგენს ოხანაკის მიერ მოწყობილ ბუტფორმის მიმართულს მუშათა კლასის წინააღმდეგ და ბრალდებულების დასჯის მიზანს იყო მაროვი ტერორისტული აქტის მომდენი კომუნისტურ იდეებზე და მეუბნება მოძრაობაზე.

ბუტფორმული ოქსტივის ოფიციალურმა სასამართლო პროცესის ფორმალურ ხელმძღვანელმაშიც კერ გამოიჩინა დამოუკიდებელი და ოხანაკის თავის გულანობიანად ქვეშ მყვება იგი დაფინანსებული. პარიზობან ჩამოსვლა გვიკლავს ოფიცერს და დილბორტს, რომლებმაც რუმინეთის გარეშე საქვითა მინისტრს ლუკას ჩააბარეს საფრანგეთის ადვოკატურის 60 წარმომადგენლის მიერ ხელმოწერილი დეკლარაცია პროცესის ორგანიზ. ოხანაკამ წინააღმდეგ მისცა და იძულებული გახადა, რომ 2 საათის განმავლობაში დაეკითხებინა ბუტფორმა. თუ რამდენად განსაზღვრულია ოხანაკის უფლებები და უფასუბისგენი, ეს მია მოქმედებს. პარლამენტარულ რუმინეთში, კიდევ უფრო რუდდელურად გამოაშკარავდა პროცესის დასრულების მეორე დღესვე, 11 თებერვლის გამართულ მუშა-კრიტიკულ პარლამენტში, რაც გამოიწვია ოხანაკის აფრტების მიერ გულგების დახოცვის შესახებ შეტანილმა შეკითხვამ.

რუმინეთის კლასიურ სასამართლოს, სრულიად არ შეუძალა ხელი პროცესზე გამოაშკარავებულმა ბრალდებების უხდაფუძვლბამ და მისმა ბუტფორმობამ ხასიათმა, რომ საშავალითად დაუხსჯათ ისინი, 25 წლის საქატროლო მუშაობა გადაწყვეტა მათთვის. მგვამ, ამგვად გაბატონებული რუმინეთის რეაქცი-

ონური წრეები, ასეთი პროცესებით და ინკვიზიციით, ტყუილი ფეიქციონ მზისს მილწვება. ამით მათ არ შეუძლიათ დაწყებული რეკოლექციონური მოძრაობის და კომპარტიის იდეური გაფლენისა და ხელშეშლვანლობის შესესტება. პრაქტიკ, თვითელი ასეთი პროცესი, თვითელი რეკოლექციონების დასჯა და მისი ტრეკეც და გაბედული გამოსვლა სასამართლოს წინაშე, გამოავლენის ახალ იდეის უნერვავს მასებს და იწვევს მათ ახალი ბრძოლები-საქენ.

რუმინეთის რეაქტია თავის ანტირეკოლექციონურ მოღვაწეობაში მარტო თავის სახლებრებით, რუმინეთის მასებრებით როდი კმაყოფილებენ. ეს არც ისე დიდი დამსახურება იქნებოდა საერთაშორისო რეაქციის წინაშე და ამიტომ დაიწყო მორიგი კამპანია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ, პრატიანუს დინასტია უკვე ცირკულარულ განკარგულებას აძლევს რუმინეთის ყველა საელოებს, რომ გააძლიერონ ანტისაბჭოთა კამპანია.

ბოროს სტვენაფივის პროცესი, რომელიც მოაწყვეს ბესლახობის ოქტომბრის 10 წლის თავზე და ანტისაბჭოთა კამპანიის დაწყების დირექტორა ახლო კავშირული რეაქციონითან და ერთ გეგმაში თავიდანვე მოქმედოდა გარეშე საქვითა მინისტრის ტიტულუსზე მოგზაურობაც არ არის შემთხვევითი ხასიათის და შეჩურყულია მომდენთან, რომ სასურველი საერთაშორისო ნიღაფი დახვედეს დიპლომატიური მისია მოქმედებულად. ტიტულუსზე მოგზაურობის მთავარ ამოცანას შეიცავს უნერვითი სახელგონარ დაკავებულ იტალიად კონტრბანდიათა გამოზავნონ სამხედრო იარაღებით სანდალურ შემთხვევებზე სპეკულიაციის გაწევა. ამ საერთაშორისო სანდალთა დასაფრავად, რაც რუმინეთის ინიციატივით და წყალობით დღემდე შეჩურყულია და გამოუმჯობესებელია, მას უნდა სანადალ კომპანსაკლის მიღება ესყავს, ჯერ არა. ეს მომენტი არის ერთი მთავარი საკითხიდან იმ სადალბლო მოქმედებასადაც, რომელსაც აწარმოებს ტიტულუსზე ბრინთან და მუსოლინთან.

პოლიტიკური პროცესების, ანტისაბჭოთა კამპანიის და ტიტულუსზე მოგზაურობის მთლიანი დანიშნულება ის არის, რომ ამით გაამაგროს ბრატანოს დინასტიის საგარეო პოზიცია, რომელიც ძალზე შესუსტებულია საშინაო ფორტზე. მაგრამ ასეთი კომპანსაციებით მის არ შეუძლია ხანგრძლივად უზრუნველყოს თავისი მდგომარეობა, დიდი იმედო ჰქონდეს საერთაშორისო, რადან ვერცხე-კეც და ნაკლები ერთგულებით შესაბუნებლად საერთაშორისო რეაქციის დაკლებების ვერც ოხანაკის მუშაობა იხისის მას იმ საშინაო კრიზისისა და გართობებისგან, რომელსაც აქვს ამჟამად ადგოლი, ექნება მანამდე, სანამ არ გამოაჩვენებს რეკოლექციონური რეჟიმისა კლასი, სანამ არ დაამარცხდება რუმინეთის რეაქციონური ბურჟუაზია და არ ჩამოაიცილებენ მას სახელმწიფოს ხელმძღვანელობას.

კ. კვიციანი.

მნიშვნელოვან ამოცანების წინაშე

სა. საქართველოს ცაკის პრეზიდიუმის დადგინდობით, ამჟამად საქართველოში მიმდინარეობს საბჭოთა სექციების მუშაობის გამოკვლევა. გამოკვლევულ უნდა იქნეს როგორც საქალაქო, ისე სასამართლო სათემის და სასოფლო საბჭოების სექციები.

ამ გამოკვლევებმა უნდა გამოაშკარავოს, თუ რამდენად სწორი ნიღაფზე არიან მოწყობილი საბჭოს სექციები, როგორი მონაწილეობას უბუტობენ საბჭოს წევრების სექციების მუშაობაში, როგორია მათი დასწრება სექციების კრებებზე, რამდენად არის გაზიარებული ამომრჩევლების მიერ მიცემული დავალებანი, არის თუ არა ჩამოვლილი საბჭოს და სექციების მუშაობაში მშრომელთა ფართო აქტივობა, რა ზომებს იღებენ სექციები მათ წინაშე მდგარ ამოცანების გადაჭარში, რამდენად სრულდებოდა სექციის მიერ დამუშავებული საკითხები საბჭოს

მიერ, როგორი მონაწილეობა მიიღეს სექციებმა მრეწველობის განვითარებაში, კოოპერაციაში მშრომელი მასების ჩასახლებაში, წარმოებისა და დასწრებულების აპარატის საკონსოლიდაციაში, ბიუროკრატებთან ბრძოლაში, შრომის ნაყოფიერების გადიდებაში, ფასების დაკლებლაში, სასოფლო მეურნეობის გაჯანსაღებაში, სამეურნეო კოლექტივების ჩამოყალიბებაში, გულსტრია მუერნობის განმტკიცების სესხის განვითარებაში და სხვა.

ამ გამოკვლევებით დაგანვირებით გამოცხადებულთა კონკრეტული საბჭოთა საქართველო სექციების, რომელსაც სექციაც უყვით დაკავაყოფილებს ზემოთ ჩამოთვლილი მიზნებში, ასეთები დაჯლოდებულები იქნება პრებიერული გამოკვლევებსა და კონკრეტულ უხელმძღვანელობის საქართველოს ცენტრალური აღმასკომთან დაარსებული საკონკრეტო კომისია, რომელიც შექმნილია ცაკის მდივნის

თავმჯდომარეობით. კომისიამი მონაწილეობენ დანტერ-ურებულ სახალხო კომისიების, პროფესიონალურ, საზოგადოებრივ, პრესის და ქალაქის საბჭოების წარმო- მაღლებში.

სქიტივე კომისიები მოეწყობა აგრეთვე ავტონომი-ურ რესპუბლიკებსა და სახალხო აღმასკომებთან.

როგორც ვხედავთ მიმდინარე კამპანიის აქვს უაღ-რესოდ დიდი მნიშვნელობა საბჭოების შეუზომის შეუ-ღამო გამოცოცხლებისა და მასში მშრომლობა ფართო ფენების მონაწილეობისათვის.

პროლეტარიატის დიქტატურა, საბჭოთა ხელისუფ-ლების განმტკიცება და სოციალისტური აღმშენებლობის საბოლოო გამარჯვება შეუძლებელია იმის, თუ ამ აღმშ-ენლობაში, სახელმწიფოს მართვა - გამგეობის საქმეში, აქტიური მონაწილეობა არ მიიღო თვითებულმა მშრომელ-მა. და სექციების გამოკვლევის უმთავრესი მიზანია სწო-რედ იმაში მეტონარების, რაც გამოავლინოს, თუ რამ-დენად არის ცნობრებაში გამოხატული მშრომელი პარ-ტიის მიერ გამოუშვებელი დიქტატები და რა ზომე-ბის მიჯნა საჭიროა შემდგომში ამ მიზნითულებით.

„ჩვეთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ყველა მშრო-მელთა მიზიდვას სახელმწიფოს მართებლობის საქმეში. ეს უღრესად მწელი ამოცანაა. სოციალიზმს ვერ დამყარ-რებს პარტიული უმჯობესობა. სოციალიზმის დამყარება შეუძლებელია ათეულ მილიონებს, რაცა ისინი შეუღებ-ბენ თვითონ გააკეთონ ყველაფერი“. — ამბობს ლენინი ერთ-ერთ თავის სიტყვაში.

აქედან აშკარაა, თუ რა უღრესად დიდ მნიშვნელო-ბას აძლევდა რევოლუციის ეს უღრესად ხელონ მშრო-მელი მასების აქტიუბობა. ამავე სიტყვებით საუბროვოდ ბათილდება საბჭ. ხელისუფ. მტრების სისინი იმის შესა-ხად, თითქოს კომუნისტური პარტია სოციალიზმის გან-ხორციელებას ფიქრობდეს მშრომელი ხალხის ერთი ნა-წილის დიქტატურის გამოხატებით დანარჩენ მასებზე და ძალათ ახვედრის თავზე მათ სოციალისტურ ყვობი-ლებას.

პირიქით, საბჭოთა ხელისუფლების მთავარი ყურად-ღება მიპყრობილია იქითვე, რომ მიეღი ასი პროცენტით ჩააბას როგორც სოციალისტურ აღმშენებლობაში, ისე სა-ხელმწიფოს მართვა - გამგეობის საქმეში მშრომელი მას-სები.

დღემდის ამ მიმართულებით ჩატარებულმა მუშო-ბამ სა.მაოდ დიდი ნაყოფი გამოიღო. საბჭოების მუშობაში ყოველწლიურად უზარმაზრდება, იზრდება მასების აქტი-უბობა, როგორც მუშათა კლასი, ისე გლეხობა აქტიურად ემბება სოციალისტურ მშენებლობაში. მუშობის თითო-ერთკაცს დათმობილი აქვს სამკაოდ ფართო ასპარეზი, უკანასკნელად შემოღებულთა უმთავრესი დიქტატების გამოწვევა საბჭოებიდან ამობრუნების მიერ და მათ მაგიერ აქტიური ელემენტების გაგზავნა საბჭოებში.

ეს ზომა არის საბჭოთა დემოკრატიის განხორციელებ-ბის უმაღლესი ფორმა, რაც დღემდის არ არსებობს მეწ-მეფეების სნაქებო მტრუფანხილო დემოკრატიის და პარლამენტარული რეჟიმის ქვეყნებშიაქ დიქტატბამ თუ ერთბილ მოახერხა გაძრომა პარლამენტში, შემდეგ მისი გამოწვევის უფლება არი აქვს მის ამობრუნებულს პარლამენტის რუბრების გადის ვასვლამდე. ამის გამო პარლამენტარულ ქვეყნებში მშობია შემთხვევა, როდესაც მუშო-ბის ხბებით არჩეული დეტატურა, რომელმაც პირობა მი-სცემს ამობრუნების, რომ დიდიკადამ მათ ინტერესებს, და-ლატბებს თავის პირობებს და ვადლდის კანკალისტების სმსასურში.

სულ სხვა მდგომარეობაა საბჭოთა რესპუბლიკებში. აქ ამობრუნებულს ყოველგვარი ფორმალისის ფარგე შე-უძლიათ თავიანთი არჩეულის უკან გამოწვევა და ხელ-ახალი არჩენების ჩატარება.

სახელმწიფოს მართვა - გამგეობის საქმეში ფართოდ არის გამოყენებული აგრეთვე მომხალდებული აქტივის

დაწინაურებაც, მათი გაგზავნა საბასუხისმგებლო თინამ-დებობებზე.

ყოველივე ეს ქმნის ფართო შესაძლებლობას მშობი-მეტი მასების მთლიანად ჩაბმასთავის სახელმწიფოს მართვა - გამგეობის საქმეში.

სექციების მუშობის მიმდინარე გამოკვლევა გამო-აშკარავებს როგორც მიღწეულ შედეგებს, ისე არსებულ ნაყოფიანებებსაც და მიღებული გამოცდილებამ შესაძლებლობას მოეცემა სიბუნთა მომავალი არჩენების, რომელიც უნდა ჩატარდეს მიმდინარე წლის შემოდგო-მაზე, შემდგომ შესაფერისად მომხალდებული და ახალი მოწვევის საბჭოების გაუადფილეს მათზე დაკისრებულ მოვალეობის პირნათლად შესრულებას.

მიმდინარე კამპანიით უნდა დანიტრირდეს საბჭოთა ხელისუფლების თვითებული გულწრფელი მოახდე და მი-ილის მასში აქტიური მონაწილეობა. განსაკუთრებელი რალი ამ მიმართულებით უნდა იცხროს სოფლის კულ-ტურულმა ძალებმა, მასწავლებლებმა, ექიმებმა, აგო-რებმა, ჭიხ-სამკითხველებს გამგეობაში, გლეხობაში-შა და გათვითცონიბრებულმა გლეხთა აქტივობა.

თამაშიანე კამპანია ითვას, რომ თუ სადმე აქვს იღ-გილი ხელისუფლების ორგანიზებისა და საბჭოების საქმ-მინანობის ერთგვარ ნაწილს და გელახანინებებს, ასეის შეხებებით უმთავრესად ათულად სადაც კულტურული ჩამორჩენილობის გამო უფრო მშობია, ასეთი მოვლენები.

სექციების მუშობის გამოკვლევამ უნდა გამოაშკარ-ავოს, თუ რა ზომებს იღებდა საბჭო ნაწილის გამოსწო-რებაში. საერთოდ კი ამომჩივებელთა მიეული მასა უნდა გახდეს იმის საუკეთესო ტრამბო, თუ რამდენად განა-სორციელა საბჭომ და მისმა სექციებმა უმაღლესი ოჯა-ნისა და ამომჩივებელთა მიერ იცეძეული დიქტატებიში ამ მუშობაში განსაკუთრებული როლი აქვს დაკისრებუ-ლი აგრეთვე პრესას, რომელმაც ფართოდ უნდა დასმუშოს მიმდინარე კამპანიის მსვლელობა თავიანთ მუშო-გლეხ-კორესპონდენტების დახმარებით.

თითქმის ამავე კამპანიისთან არის დაკავშირებული საბჭოთა დემოკრატიის გატარების შემოწმებაც, რომელ-საც ცქრობდ საქართველოს ატრების ამიერ-კავკასიისა და საქართველოს მუშათა და გლეხთა ინსპექციები სა-კავშირო მუშათა და გლეხთა ინსპექციის წინადადებით.

საბჭოთა დემოკრატიის გატარების შემოწმება დაიწ-ყება უახლოეს დღებში და გავრცელდება აპირლის ბო-ლო რიხებამდეც. გამოკვლევით იქნება ზოგიერთი ქა-ლაქის საბჭოები, სასაზოო აღმასკომები, სათავო და სა-სოფლო საბჭოები, კოაპერატული და პროფესიონალურ-რი ორგანიზაციები.

გამოკვლევის უმთავრესი მიზანია იმის შემოწმება, თუ რამდენად სწორად ემსახურებიან ეს ორგანიზაციები მშრომელ მასებს, თუ რამდენად არიან ეს მასები ჩამხული სახელმწიფოს მართვა-გამგეობაში, როგორია მუშობაში ჩაატარეს მათ ბიუროკრატიზმთან ბრძოლისათვის, როგო-რია მასების ანტრალი საბჭოებისა და აღმასკომების მუ-შობაზე, რამდენად ფართოდ არის ჩამხული დაწინა-რებულთა აქტივი საბასუხისმგებლო მუშობაში და რა ზომებით მიღებული საბჭოების მომავალი ვადარჩეების წინასწარ კამპანიისათვის.

ერთი შეხებდით ორივე ეს კამპანია თითქმის ერთი და იგივე ხასიათისა, მაგრამ მათში ზარც არსებობს არ-სებნითი განსაკუთრება, თუ გინდ იმით, რომ პირველ შემთ ხვევაში გამოკვლევული იქნება საბჭოთა სექციების მუშო-ბა, ხოლო მუშათა და გლეხთა ინსპექციები გამოავლევ-ვენ საბჭოებთან ერთად სხვა ორგანიზაციებსაც, რომელ-ბიც ემსახურებიან თავიანთი ხაზით მშრომელთა ფართო ფენებს. არსებობდა კი ორივე გამოკვლევა ემსახურება ერთი და იგივე მიზანს: საბჭოებისა და სხვა ორგანიზების

საქმიანობის შემოწმებას მთელი თავისი მოცულობით. ორივე ეს კამპანია ჩატარდება ფართო საზოგადოებრივ-სა საფუძვლად და სრულდება არ ატარებენ ვიწრო, კანონიერი ხასიათის გამოკვლევების სახეს. გარდა იმისა, რომ ამ კამპანიებში ფართო მონაწილეობას მიიღებენ მშრომელი მასები, ასეთი სიტყვებით უნდა გამოხატულა მას აგრეთვე ის მრავალი ათასი ყოფილი ბენეფიციარი, რომლებმაც სამალოოდ დატყვევებენ მენეჯერების პოლიტიკა და დევნილი ამოუღვენი საქმითა

ხელისუფლებას. ამას გვახსენებს ჩვენ როგორც საქმითა ხელისუფლების განმტკიცების ინტერესები, ისე სოციალისტური აღმშენებლობის გამოკვლევები. ეჭვი არ არის, რომ ის ორგანიზაციები, რომლებსაც ეს საქმე აქვთ დაკისრებული, მალიანად შესაძლებელი გახდეს საზოგადოებრივად, რითაც სამალოოდ დადგება მისი ნიადაგზე როგორც საქმეების მუშაობა, ისე სოციალისტური მშენებლობის საქმეც.

ს. ილიაძე.

ბრძოლა გიჟიკარბიზმის წინააღმდეგ

VI

ძველი ბიუროკრატიული წესწესობების თანდაყოლილი თვისება იყო პროტექცია სასაზღვროში. ბიუროკრატია აშუაღდა თავის ხალხს არა ნებისა და ღირსების მიხედვით, არამედ ნაცნობობა-მგობრობითა და ნათესავეთა ურთიერთობის მიხედვით. ბიუროკრატია ამ შემთხვევაში გამოდიოდა არა საქმის ინტერესებთან; არამედ ცალკე პირების ინტერესებთან; ჩამდინებულ ნათესავე-მგობრობის ხელში იყო ქვეყნის ბელ - იბნობი, ისინი ატარებდნენ ქვეყანას, აზიარებდნენ თავის საქმეებს და ყოველივე ეს ხდებოდა ქვეყნისა და ხალხის სამსახურის ნიღაბ ქვეშ.

ბიუროკრატიული იერარქიის გრძელ კიბეზე გამუქრებული ნათესავ - მგობრობი შეადგენდნენ ერთს მტკიცე ფრონტს, რომლის ერთსულებაც შეადგენდა სხვადასხვა თანამდებობაზე მოკალათებულ ნათესავ - მგობრობათა პირველ აღთქმას. დებულება: — „ძმა - ძმისთვის — შვი ღირსთვისაო“ — ამ პოულობადა სრულს განსახიერებდას, გაქირავებისას ეს არიბა, ვითარცა მაკენზნების დამატკმევე მუშაობა, როგორც ერთი კაცია, ემუშაობოდა წამარბიკეპულსა და ჩავარდნად „აშანანსა“. ისინი და მას კრიტიკულ მდგომარეობიდან, რათა გაქირავების ღრბის თითონი დაყრდნობოდა მას.

ბიუროკრატიული იერარქიის კიბეზე აცოკებულ ყველდ ბოზობას მისდებოდა უფან. ნათესავ - მგობრობათა მიხედვით არიბია. ის საჭირო იყო „ბრძოლისათვისის“, მანამდე კი იმყოფებოდა იუზბრეში და იწვედა წინ თუ იხვიდა უკან იმისდა მიხედვით, თუ როგორია იყო მეთაურის წარბეჭანბანი.

ბიუროკრატიული მშობისა და მხოლოდ ის, ვისაც არ ყვდა პატრონი, ბოზობა ბიუროკრატია ნათესავი, ხოლო ვისაც ეს უკანასკნელი ყვდა — ის სასჯელის ნაცვლად წარჩინებდას, ორდენებსა და ჩრენის ლეჟონობდას.

სასახლო მოხელეთათვის, ქვეყანა ბატონისათვის — აი ძველი პროტექციონიზმის სოციალური ბირი.

მასსახლო, იგი გამოზიარებოდა ფეოდალურ ბურჟუაზიული სახელმწიფოს კლასობრივ ბენეფიციან, იგი იყო პრივილეგიის სახელმწიფოს პირიში შვილი. ამ მხრით ძირითადი პრინციპული განსხვავება საქმითა სოციალისტურ სახელმწიფოსა და ძველ რეჟიმს შორის.

სახელმწიფო, რომლის მიზანია სოციალისმის დამყარება და მშრომელთა კეთილდღობის უზრუნველყოფა, რბილიც მიიწარავის ყოველგვარ პრივილეგიებს ის საბოლოო გაუქმებისათვის. მსუფებნებლია დადგეს პრატიკის სისტემას, ვინაიდან ასეთი სისტემა ღირსეულს მის ძირითად მიზნებს, ამბინაჯებს და აყვობებს მას.

ყოველგვარი მშრომელი ხალხის კეთილდღობისათვის, ყველაფერი ქვეყნის აყვანებისათვის — აი სოციალისტური ხელისუფლებისა და სოციალისტური სახელმწიფოს ბირი. ვინც ამას ვაძლავდევს და თვითსა და ნათესავ - მგობრობის კეთილდღობისა და კეთილმყოფობას შესწირავს ქვეყნის ინტერესებს და სოციალისმის პრინციპებს — ის არ არის სოციალისტი, ის არის რეალობითი და სოციალისმის უბოროტესი მტერი და კონტრ-რევიოლუციის საუკეთესო ადრტი.

ჩამდინად პროტექციის სისტემა პირდაპირ გამოიღ-

ნარობს პრივილეგიური სახელმწიფოს ბუნებიდან, ირდენად სოციალისტური სახელმწიფოს ჩაობა უარყოფს და ატკობდა ებრძვის მას.

მისთვის ძველი ბიუროკრატიული მტენბა „как не парадеть рошью человаю“ საზარტენიო და აბსოლუტურად მიუღებელია.

პრატიკით, რა თქმა უნდა, არის ამ ერთად - ერთსა სა პრინციპიდან გადახვევის მაგალითები, არის შემთხვევები, როცა აქაქ პროტექციას აქვს ვასავალი, აქაქ კიდევ მოიპოვებინ ბიუროკრატები, რომლებსათვის ნათესავ - მგობრობათა კეთილდღობა, კეთილმყოფობა და კეთილმომარაგება წინააღმდეგ საქმის ინტერესებისა, შეადგენს მოვარი ყურადღებისა და ზრუნვის საგანს. სამქითა ხელისუფლება და საქმითა პრესამას ებრძვის გახურებულ მხითით, ებრძვის სისტემატიურად და დაუნდობლად.

ჩვენ ამის მაგალითებს ყოველდღე ვხედავთ ჩვენი ვასეთების ფურცლებზე. წიაკთებთ ჩვენი ვასებების ვან ყოფილებანი „გაუბრებელი მხითით“ და თქვენ დარწმუნებინ, რომ ბიუროკრატების ამ ფრომის გამოცხადებული აქვს უსაშინესი ობი.

აქ უნდა აღინიშნოს ის ყველასათვის აშკარა და უდავო ფაქტი, ის უღიღნო თვისება, რომელიც ახასიათებს საბჭოთა ხელისუფლებას: ის ისევე უღიღნოა „თავისთავებისა“, ვ. ი. პარტიულების მიხედვით, როგორც უპარტიულების მიხედვით, როცა რომელიმე მათგანი ბოროტად იყენებს თავის მდგომარეობას და უფლებებს. ამ მხრით ჩვენ ვხედავთ უღიღნო განსხვავებას არა მარტო ჩველ ბიუროკრატულ რეჟიმთან, არამედ დემოკრატიულ რეჟიმთანაც: ჩვენ კარგად ვგასოსეს, მაგ., თუ როგორ ემყრობოდა რამიშვილის კასარია, აშკარა ბიუროკრატიული, რომდებიც მოკალათებული იყენენ სხვადასხვა დაწესებულებებში. ასეთი შემთხვევები ოფიციალური შევითხვევის საგანზე ყო ყოვლია, მაგარა შედეგად აქედან იყო ის, რომ ბიუროკრატიული აივინ სჯიდა, პირითი ასეთები წარჩინებს ღებულობენ.

არის შემთხვევებაც — და ეს ვახტებშიც იყო არა ერთხელ აღნიშნული, როცა ერთს დაწესებულებამ თავს იყრის მთელი ოჯახი, ნათესავ - მგობრობათა მთელი ბრებდა.

დაწესებულებათა ასეთი „გაოჯახება“ რა თქმა უნდა არაფრით არ შეიძლება გამოართლებულ იქნას.

ეს განხილავს სასტკად აქრობებდას. ასეთი შემთხვევების ებნო სხვათა შორის ხდებდა ის, რომ ფრიაბ მოზაზდებუნი და რევიოლუციის წინაშე დამახტრებუნი ხალხი ქებაში ირება. ხოლო ვაიმევერა და მშრომელი „მკურნარი“ მიტეშანება ხოლმე სოციალისტური აღმშენებლობას და თავს მშვენიერად გრძობს. ეს ღებნები იქნითაც აქ გამოვიღებინ და ცდილობს თავინა მდგომარეობა წაასკული რევიოლუციონერის სტატის დასახტუებით ვასჯიოს: თუ ოდესმე ანდაამბობს აბოლის გაუვლია, თუ რომელიმე რევიოლუციონერს იცნობდა (ჩვენში კი, სადაც ყველა რევიოლუციონერობდა, ეს ადვილი საქმეა) ან სადმე მუშენბდა და დასწრებია — ყველაფერს იყენებს, საბუთებს აკრივეებს და მიწებებს ორველებს. ასეთს მუშაობას ბუერი წარმტებები აწარმოებს

და ხშირად გაცილებით უზრუნველყოფილად და გაცილებით უფრო მტკიცედ ვრისობს თავს, ვიდრე დიდი რევოლუციური ფორმის სტატუსს და საპაოა ვიფიქრებ ავღალიდებს მძინე მოქალაქე.

ვახერხებს მაგალითს, რომლის შესახებ მოსკოვის გაზეთშიც კი, აღაპაიკადა — ამას სასყებით აღსტურებს. აქვე უნდა აღინიშნოს შემდეგი ფაქტობა. ბეგრის იგვეგობის ხაზს, უსკამს პროტექციას და რეკომენდაციას შორის, ის, რა თქმა უნდა, მართალი არ არის. უღვათ, რომ რეკომენდაციის გამოყენება უშეიღება ბიოლოგიად. მაგრამ პროტექციას და რეკომენდაციას შორის თანასწორობის ხაზის ვაეულება მინც შეუძლებელია, მართალია, პროტექცია ხდება რეკომენდაციის საშუალებით, მაგრამ არაფერი რეკომენდაცია — პროტექცია არ არის. რეკომენდაცია არის და უნდა იყოს ამა თუ იმ მოქალაქის მიიტყობა და დახასიათება და ერთგვარი თავიღობა იმ პირის მხრით, რომელიც რეკომენდაციას სწერს. ადამიანი, რომ სამსახურში მიიღო ან შენ უნდა იცნობდე ვარ-

კად, ან ის უნდა გამოგზავნოს რომელიმე ორგანიზაცია ანდა ბოლოს უნდა მოიტანოს ისეთი პირის დახასიათება, რომელიც შენ შეეღებამაში არ შეეეგვას და საქმისთვის სასარგებლო ყავს გამოგზავნის. რამდენად ანაღთა ახალი კაცია, უნარია და ცოდნის პატრონია — ამას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ხელისუფლების და საქმისათვის.

მაშასადამე, თუ თქვენ რეკომენდაციის მიხედვით ღირსეულ ადამიანს, მას მიიტყობდე დაახასიათებ და სწორად დაასახელებთ რისი ვაკეთება შეუძლია მას პირნათლად — ეს, მე ვფიქრობ, სასყებით დასაშვებია.

სამაქციების ის არის, რომ უფროს ადამიანს კარგი რეკომენდაცია ვაუცუთ და შით საქმეს შინაი მიყავინო, თორემ ვინმე საპროვინდენტო კაცია საქმის შწარმოვლად გამოგზავნის და თან მშენიერი რეკომენდაცია ვამოატანოს — მე ვფიქრობ, რევილუციური და სოციალისმის წინაშე დანაშაულებად არ ჩაითვლება!

ლ. შხნგალია,

საპარტევლოს სხნაღფიფოზ გამოიმცემლოგა

ქართული იმერაკიის ლიდერები ევროპის ბურჟუაზიასთან ერთად ყოფილ გზაჯვარედინზე ვაკციოდენ, კომუნისტების პარტაროსიანზე და სახეობა ხელისუფლების ქვეყნის დამცველად სახადენ. 7 წლის უშვალითი მუშაობა საუკეთესო რიღესტრაციანა იმის, რომ ჩვენი მტრების მოლოდინი და წინასწარმტკეელება არ ვართობდა.

ეკრძით საქართველოს სახელგამის მოღვაწეობა უტყუარი საშუაობია იმ ვინდისხული რევილუციის, რომელიც ხდება ჩვენი ქვეყნის კულტურული ფორმტე. სახელგამი არის სახეობა ხელისუფლების პირში შვილი და მისთან ერთად იღღესასწაულო 25 თებერვალს თავისი არსებობა და მოღვაწეობის 7 წლის თავი. იგი არის წიგნის უღდესი და თანც ერთი საუკეთესო მომუშავე ფაბრიკა. ამ ფაბრიკის პროდუქცია დლით დაღ იზრდება. რასაც მოწოდებს შემდეგი ცხრილი:

გამოცა	სახელწოდება	ტირაჟი
1921 წელს	23	101.500
1922 წელს	52	218.000
1923 წელს	133	628.000
1924 წელს	97	562.000
1925 წელს	75	570.000
1926 წელს	242	1.008.000
1927 წელს	398	1.431.700

თუ ამას მიუმატებთ შარშან დაწყებულის და აწ წლის ერთ თვენახევარში მოთავსებულს 40 სახელწოდებას საქრთიო ტირაჟით 150.000 გამოცე სულ 438 სახელწოდება და 1.581.700 ცალი წიგნი.

შინარის მიხედვით ეს გამოცემები ასე უნდა იყოს:

- 1) სახელმძღვანელო 101 სახელწოდება 756.000 ტირაჟი.
- 2) პოლიტ. ლიტერატურა 74 სახელწოდება 190.000 ტირაჟი.
- 3) საბავშო ლიტერ. 29 სახელწოდება 136.200 ტირაჟი.
- 4) საშეხარო ლიტერ. 56 სახელწოდება 312.000 ტირაჟი.
- 5) ბელეტრისტიკული ლიტ. 29 სახელწოდება 65.000 ტირაჟი.
- 6) პოეტ. ლიტ. 11 სახელწოდება 39.000 ტირაჟი.
- 7) ხურობალები 95 სახელწოდება 118.000 ტირაჟი.

ამნაირათ სახელგამის გამოცემობის აქვს ფართო ინტელექტუალური ხასიათი, სტანდარად არც შეიძლება იყოს, ვინაიდან იგი არის წიგნის მთელ ბაზრის ბატონპატრონი.

აღსანიშნავია, რომ სახელგამი სახელმძღვანელოებით აქცევილებს სკოლებს შოელი ასი პრცენტით, ის სკებს აგრეთვე შეტყირულ წიგნებს უძლებს სასყებულებობისათვის. წარსული წლის განმავლობაში სახელგამმა გამოცეცა 16 სამეცნიერო წიგნი, იცემა 10 სხვადა-

სხვა ეურნალი და 4 საბავშო ეურნალი, ორი ქართულენაზე და თითო ჰომოტურსა და თურქულენაზე.

თუ წინდ სონორიო გამიანაკლის შედგენდა და მხოლოთ რჩეულთ ერგებოდა, და ვინდ ლიტერატურული შრომის დაფასების პრინციპი მტკიცედ ტარდება. ჰომორარის სახით 1927 წლის განმავლობაში სახელგამიდან გაეცემულა 200.000 მანეთად.

სახელგამი დიდ ყურადღებას აქცევს წიგნის ვაგრცელების საქმეს. ვინაიდან წიგნის გამოცემა, თუ იგი არ ვრცელდება, ყოველგვარ აზრს ვაკეთებს, ამ დარგში სახელგამი აქვს დიდი მიღწევა.

1926 წლის პირველ ნახევარში სახელგამს თბილისი გარეთ ჰქონდა შოლოდ ერთი შალაზა სტენია. 1927 წლის დამღვეისათვის სახელგამს აქვს 27 საკუთარი მშალაზა თბილისსა და პრევიციში. მას აქვს აგრეთვე შეთანხმება ცეკავშირათა ადგილობრივ კომპარტიაში წიგნების ვასალების შესახებ. ამ ნიადაზე შოლა შეთანხმება აგრეთვე შეუკოპიანს; გამოცემულა შრომასთან „ხაკვიასთან“ და ამავე მიზნით შექმნილა ვამერცელებელი ამხანაგობა. ე. წ. „წიგნის ვაგრცელება“, რომელსაც პრევიციში 39 პუნტში ყავს სასყებოთარი აფენტბი.

ამ ორგანიზაციის საშუალებით ვასალებულ იქნა წარსული წლის განმავლობაში 200.000 მანეთის წიგნი, შოლოდ საკუთარი შალაზების ვაქრობა გამოხატა 1.100.000 მანეთში, აქედან წიგნზე შოლის 800.000 მანეთი.

სახელგამს შემოუერთდა საზოგადოება „საქურცალიამი“ მისი საკველაროი ნივთების დამამაგნებელი სახელობისრითი და მამასადამე ერთ ორად ვაიხარდა საკანც. ნივთების წარმოება და ვაქრობა.

სახელგამის მიმინარე უფრო ბრუნვა გამოიხატა 1.300.000 მანეთში მომავალი წლის ბრუნვა, რა თქმა უნდა, ვაცილებით მტრე იქნება, როცა სახელგამი ვაშლის ადგილობრივ კომპარტეეებში წიგნების და საკანცალირო ნივთების ვაქრობას და ამოღებებს ყოფ. სასყურცალიამის“ საწარმოო აპარატის, სახელგამის ბრუნვა მიუწევს 2.500.000 მანეთამდე. სახელგამი ცდილობს წიგნი რაც შეიძლება ვაიფოს, რაც მჭიდროთ დაკავშირებულია მის ტირაჟთან, ამნარად, სახელგამს აქვს უდიდესი მიღწევაბი როგორც წიგნის გამოცეობის, ისე მისი ვაგრცელების და მთელი სადამამცემლო საქმის მტკიცე ნიადაგზე დაყენების დარგში.

ინტერეს მოკლებული არ იქნება აქვე მოკლედ შეეცხოთ საბჭოთა რუსეთის უღდესი სახელწიფით გამოცემლობის მუშაობასა და მდგომარეობას. მიმდინარე წლის 20 იანვარს მოხდა სრულიად რუსეთის ცაკის პრეზიდიუმისა და მთავრობის შეგიბებული — სხდომა. რა-

მელხედაც მოსმენილ იქნა გრეცლი მოხსენება საბჭოთა რუსეთის სახელგამის შესახებ. საანგარიშო წლის განმავლობაში რუსეთის სახელგამს გამოუცია 4.500 სახელწოდების წიგნი საერთო ტრიათით 74.000.000 ცალი, რომლის ღირებულება შეადგენს 34 მილიონ მა. ნოსს.

უკანასკნელ ხანებში რუსეთის სახელმწიფო გამოცემის სახელგამის საბით მიიღია 60 მილიონი მანეთი, მისეუდავად იმისა, რომ მას აქვს თვალწინდელი ბაზარი, მის მუშაობაში ადგილი ჰქონია პარალელიზმს. რაც მაგ. საქართველოს სახელგამის პრაქტიკაში სრულიად არ ყოფილა.

1927 წელს რუსეთის სახელგამს შეურსრულება თავის საწარმოო გემის შოლოდ 50 ხარკი.

რუსეთის სახელგამის კალკულიაცია ასეთია:

სახელმძღვანელობა — 214,

ბიულტრისტია — 2½—2½,

დანარჩენი 2½—2½.

ე. ი. თუ სახელმძღვანელო რუსეთის სახელგამს უკლებს 1 მანეთი — ის გაიყიდება 2 მ. და 25 კაპ.

ბიულტრისტია — 2 მ. 50 კ. — 2 მ. 75 კაპ.

დანარჩენი ლ. 4—25 კაპ. — 2 მ. 75 კაპ.

საქართველოს სახელგამის კალკულიაცია კი საშუალოდ უდრის 2.20 ამის შემდეგ, არ თქმა უნდა, არ იქნება სრულიად გასაკვირი, თუ საქართველოს სახელგამი ხან-

დისან განიცდის ფინანსური ვასაჰირს, რაც, რა თქმა უნდა, მხოლოდ „ზრდის ავღმყოფობაა“, და ადვილად იქნება დაძლეული. ამის თავებება ის განსაკუთრებულ ყურადღება, რომლითაც სახელგამის საქმეს ეყრდნობა პარტია და ხელისუფლება.

სახელგამის საქმეებთან ყველაზე ახლოს სდგანან პოლიგრაფიული წარმოების მუშაკები, ამიტომ მეტად მნიშვნელოვანია უკანასკნელთა კონფერენციის რეზოლუცია, რომელიც 1927 წლის დეკემბერში იქნა გამოტანილი.

რეზოლუცია აღნიშნავს, რომ ამ ორი წლის განმავლობაში საქართველოს სახელგამმა თავი დააღწია მრავალ დეფექტს და დანაკარგებს, რომლებსაც ადვილად ექნება დაწესებულების წარსულ მუშაობაში. კონფერენცია აღინიშნავს სახელგამის დიდ მიღწევებს წიგნის პროდუქციის ზრდას, წიგნის გამოცემის ტენზიის და წიგნის კულტურის გაუმჯობესებას და მისი გათავისუფლებას საქმეში და სხვ.

ასეთია სახელგამის მდგომარეობა საქართველოს განსაკუთრებულ 7 წლის თავზე, გამოცემლობის საერკობო ზრდა, სრულ გეგმარბობასა და ანგარიშობაზე მტკიცედ შედგომა, ამ მისი დღევანდელი ვითარების დაშახისათვის მთავარები. იგი არის ჩვენი სოციალისტური კულტურის უდიდესი ბაზა, მისი უდიდესი ძრეტი.

ბ. ბიბინიშვილი.

მიწის საბითხი საქართველოში

III

რა მისცა ქართველ გლეხს რევოლუციამ? რამდენი მიწა ჩამოერთვა საქართველოში: უძალიან წოდების, მონასტრებს, ეკლესიებს, საეკლესიო უწყებს? რამდენი გადაეცა ამ ჩამორბეული მიწებიდან გლეხებს? რამდენი დარჩა ხაზინას?

1. 1918 წლიდან 1920 წლის დასასრულამდე, ესე იგი მემკვიდრე ხელისუფლების დროს ჩამოერთვა: სასოფლო-სამეურნეო მიწების რაოდენობის მიხედვით:

- 1. თავად აზნაურბასს 140.000 დესეტინა.
- 2. ეკლესიებს და მონასტრებს 21.000 დესეტინა.
- 3. სასოფლო-მამული ბანკებს 24.000 დესეტინა.
- 4. სააღებო აზნაურბებს 4.300 დესეტინა.
- 5. მესაქურთო გლეხებს 13.000 დესეტინა.
- 6. სასოფლო საზოგადოებებს 5.800 დესეტინა.

სულ 208.900 დესეტინა.

ტყეები კერძო მესაკუთრებისა 1.200.000 დესეტინა.

საძირებრი ტყეები მესაკუთ. 350.000 დესეტინა.

სულ ყველა კატეგორიების მიწები 1,758,900 დესეტინა. 1921 წლიდან 1926 წლამდე, ესა იგი საბჭოთა წყობილების დროს ჩამოერთვა:

- 1. სასოფლო-სამეურნეო მიწების რაოდენობის მიხედვით:
- 1. არამშრომელ ელემენტებს 30,500 დესეტინა.
- 2. მშრომელ ელემენტებს 139,000 დესეტინა.

სულ 169,500 დესეტინა.

ამრიგად, 1918 წლიდან 1926 წლის ბოლომდე სახელმწიფოს ჩამოერთვითა ყველა წოდებისა და უწყებებისათვის: 1,928,400 დესეტინა მიწა ყველა კატეგორიებისა.

ამ რაოდენობიდან დატოვებულია სახელმწიფო ფონდში:

- ტყეები 1.200.000 დესეტინა.
- საძირებრი სახელმწიფო მიწები 350.000 დესეტინა.
- სასოფლო-სამეურნეო მიწები (საეკლესიო მიწებრი, საბჭოთა მეურნეობისთვის და სხვა) 26,300 დესეტინა.

სულ სახელმწიფოს ხელშია დატოვებული 1.576,300 დესეტინა.

და მხოლოდ დანარჩენი 352,000 დესეტინა მიწა დაუბრუნდა უმწიფროსს და მცირე მიწან მატებს.

მერე რა არის ეს ქართველი გლეხებისთვის? ეს მათი გაკვირების ზღვისთვის ერთი ბუჩქი წყლის მოკლებად და მეტი არაფერია. ასეთი შედარებით უმნიშვნელო რაოდენობის მიწა, რა თქმა უნდა, საგრძობლად ვერ გააუმჯობესებდა მუდამ მიწით დამშუღო გლეხების ცხოვრებას, საგრძობლად ვერ ასწევდა მის ეკონომიკურ მდგომარეობას. და თუ დიდი რევოლუციის ეს პატარა საჩუქარი პირველ ხანებში მაინც მოახდინდა ერთგვარ ფეხებს გლეხის ცხოვრებაში, დღეს ეს ფეხებიც სულ ერთიანად გაუქრა მის ხელიდან, რადგანაც მას შემდეგ, რაც რევოლუცია მოხდა და რაც მიწის ფაქტობრივად გლეხი დაუბატონდა, უცეკ ათი წელიწადი გავიდა და ამ დროს განმავლობაში საქართველოს მტხოვრებთა რიცხვს ბუნებრივად უნდა მინამეტოდა, სულ ცოტა რომ ფეხვათ, 300,000 სული. დაახლოებით ეს ასეც არის: 1917 წლის აღწერის მიხედვით, საქართველოში სოფლის მტხოვრებლების რიცხვი უდრიდა 1,912,793 სულს. 1927 წლის ცნობებით კი სოფლის მტხოვრებთა რიცხვი უდრის — 2,191,422 სულს. აქედან აშკარაა, რომ წარსული ათი წლის განმავლობაში, ესე იგი მას შემდეგ, რაც რევოლუცია მოხდა და გლეხი ფაქტობრივად დაუბატონდა თავად აზნაურბების, ეკლესიების, საეკლესიო უძალიან მიწებს, მტხოვრებთა რიცხვი დადიდებულა 278,618 სულით. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ თუცა თვითმპყრობლობის დროსთან შედარებით, გლეხის ეკონომიკური ძლიერების წყალობა კი გადიდებულია, მაგრამ საბაგირობით მას მკამეშთა საგრძობით რიცხვიც ბუნებრივად მინამეტობა. აქედან აშკარაა, რომ მიწის საკითხი დღესაც თითქმის ისე შეეცავთა სდგას, საქართველოში, როგორც რევოლუციამდე იფხა იფე. დადასტურებით შეიძლება ითქვას რომ დღეს ჩვენი არც ერთი საკითხი არ მიუღწევი არ არის, როგორც ეს, არც ერთი საკითხი არ მიუღწევი და დღევანდელ ჩვენი ხელისუფლებას ესე საქართველოში, როგორც ეს მიწის საკითხია. ჩვენი ქვეყნის ცხოვრების არც ერთ დარგს არ დამწევი ისე ძალიანთ თვითმპყრობლობის მახებრილი ხელი, როგორც ეს მიწის საკითხს დაანდა.

და ეს ადვილი მისახვედრიც არის. თვითმპყრობ-

ლობას, რომელიც თავისი არსებობის პირველ დღიდანვე ჩვენში მოხზადა და ქართველი ხალხის ფიზიკურ განვითარებას, უპირველეს ყოვლისა, ტერიტორია უნდა წყარობოდა ქართველი ხალხისთვის. ამიტომ იყო, რომ წარსული მე-XIX საუკუნის დასაწყისიდანვე რუსის მთავრობა ყველას აძლევდა საქართველოში მიწას, გარდა ქართველი გლეხებისა. ჩვენ აქ არაფერს ვიტყვი იმის შესახებ, რომ თავისი მოვლენის პირველ დღიდანვე შეუდგა ოთხმეტწიერი მთავრობა მუხომელი სახელმწიფოებიდან გადმოსახლებული ხალხის დასახლებას საქართველოში.

წარსული საუკუნის პირველ ნახევარში საქართველოში დასახლებული იქნნენ არა მარტო კავკასიაში სასაზღვრო გათავისუფლებული რუსის ჯარისკაცები, არამედ ნაპოლეონის ომებში დაზიანებული გერმანიიდან (შვაბიიდან) გადმოსაწყვნილი ნემცები, სათავითიდან და სპარსეთიდან ლტოლვილი სომხები და სხვა... მაგრამ მათში საქართველოში (კლავიერ მიწა ერთად ბევრი იყო, მცხოვრებლები ერთად მცირე. ამ დროს მიწის საკითხი ჩვენში არ არსებობდა და თვითმპყრობლობის ასეთი პოლიტიკა მანაც და შინაც თვალში არაფერს არ ჩნობოდა.

ამ დროს, ვთ იგი მე-XIX საუკუნის პირველ ნახევარში დასახლდნენ სომხები ახალქალაქის მაზრაში, ბერძენები — თბილისის მაზრაში წყლის რაიონში, თბილისისა და ბორჯალოს მაზრებში — ნემცები, რომლებმაც ექვსი კოლონია მოაწყვეს, სამსახურიდან დათხოვნილი რუსი ჯარისკაცები დასახლდნენ: სირილის, თელავის, თბილისის და ბორჯალოს მაზრებში, ხაღვი ვარლამ შუმდგვი სოფელში: ლავილები, მიხაილოვკა, წითელი წყაროები, საცხენისი, მალხაზბეგა, გომბორი, მანგისის, დედოფლის წყარო, პრეტუი და ოლგანსკი. დღემდარბები იქნა დასახლებული: სოფელი მაშეყვითი, ბორჯალოს მაზრაში და ახალქალაქის მაზრაში სოფლები: გორელოვკა, სპასკიე და როლინოვკა.

მაგრამ ქართველი ხალხის უმთავრესი დატოვნილი პოლიტიკა უფრო ფართო და თანაც ველური ხასიათი მიიღო მე-XIX საუკუნის მიწურულში და კიდევ უფრო — მე-XX საუკუნის დასაწყისში.

მაშინ არაფერ არ აქცედა უკრძალდებარად ადგილობრივი მცხოვრებლების გაქირავებას. თვითმპყრობლობა მხოლოდ და მხოლოდ ქვეყნის გარეუბანზე ფიქრობდა და თუ ადგილობრივი მცხოვრებლები უმთავრესი და რჩეული იყო და სიმშვილი დახარკებულენ მისთვის ამაზე უკეთესი რაღა იქნებოდა?

სურათი ასეთი იყო: ადგილობრივი მცხოვრებლები თავისივე ქვეყანაში უმთავრესი იყვნენ დატოვებული და მას საკუთრება მიწებზე თვითმპყრობლობა მოეწყობოდა, რისთვისაც მოერეუბნებოდა მისთვის საიმედო ვლიენტებს, რომლებზეც მას გაქირავების დროს დაყრდნობა შეეძლებოდა...

სწორედ ამ დროს ვაჩნდა საქართველოში 21 ახალი სოფელი: ცამბტი სიღნაღის მაზრაში, თათი — თბილისისაში, ორი — ახალციხისაში და ორიც — ოზურგეთის მაზრაში.

მერე არ იკითხება, რამდენ მიწას ახლედენ ამ ახალ გადმოსახლებულებს?

მევენახეობისა, მეთამბაქოეობისა და საერთოდ მაღალი კულტურის რაიონებში სულზე (მაშინდებ სქესზე) უკანა 5 დსეტინამდე; სხვა რაიონებში, მაგალითად, ახალ ქალაქის მაზრაში, ხორბლულეობის რაიონში 15 დსეტინა და მეტს საუკეთესო მიწას.

ცნობილია, რომ ყველგან და ყველთვის ადგილობრივი მცხოვრებლებს სძულთ და ეჯავრებათ მათ მიწა-წყალზე შორიდან გადმოსახლებული ხალხი. ამ ნიადაგზე თავისთავადაც უნდადა ქმნიდება ყოველგან ადგილი ძველებსა და ახლებს შორის მტრობას და სისხლისღვრას. მაგრამ ამ თავისთავად გამწვავებულ მდგომარეობაში...

ბას ხელოვნურად კიდევ უფრო აწმუყავება თვითმპყრობლობა...

გამავლიჯდენ ხელიდან აუცილებლად საქართველოში ადგილობრივი მცხოვრებლებს, დაასახლდენ ზედ ახლად მოვიყალიბე „საიმთხვეო ელენებებს“, მისევედ მათ „ინსტრუქციებს“, თუ როგორ უნდა „განათლებული“ ადგილობრივი „ნაზარასი ინოვაციები“, მისევედ მათ ხელში საუკეთესო სიტყვები თოვებს, საქაიბ ტყეების... და ასე ხელოვნურად ქმნიდენ მუხომებს შორის შუღლსა და მტრობას...

თვით ქართველ გლეხებზე არაფერ არ ზრუნავდა. ის ძველებური ლეკსიკონით რომ ვთქვათ, მუდამ დღის ამბიად იყო მიტოვებული. მაგრამ ის მაღლ დარწმუნდა, რომ ღმერთიც მის წინააღმდეგ იყო, გვლსიაც; რომ კანონიცა და სამართალიც მხოლოდ ამ ქვეყნის ძლიერების ინტერესებს ემსახურებოდა... და მიწის მუხომებზე თავის საუკეთესო ქონში იყვოდა.

რა კი ხედავდა, რომ ყველა მის წინააღმდეგ არის, რომ ყველა მისი მოსხლდენ მტერია, ის ცდილობს ძალღონე მოიკეთებდეს და თვით შემზარადლობს მოხლეჩეველ მტერებს. მან თავიდან იცოდა მამა-პაპათა თქმულება: გაქირავდა მამიწე და გაქვეყნა გაჩენილი და ისიც ასე მოიქცა. ის მიხვდა, რომ თუ მას თავისი ორი გოჯა მიწის თავის რჩენა უნდოდა, მამა-პაპისგული ჩვეულებურად დაეცა და ინტენსიური კულტურისთვის უნდა მოეციებინა ხელი... ამიტომ არის, რომ მიწა ნაკლებ რაიონებში გაწავდა სასოფლო მეურნეობის მაღალი კულტურა-ენები, ბაშა, თამაქა, ბალი, მოსტინა... მიწის სიფიჭოვით ყველაზე უფრო დანაზრჯულმა დასავლეთ საქართველოს გლეხებმა, განსაკუთრებით შვი ზღვის განაპირა მცხოვრებლებმა, ხელი მიიყვეს: ჩაღს, დაღის, ფორთოხალისა და მანდარინის კულტურას. დღეს მას ბაზარზე გაქვს ამ მაილი კულტურის ნაყოფი: ღვინო, ჩაი, მანდარინი, ხილი და მისი შემოსავალი იპურებს სიღნაღს... მაგრამ ყოველი ეს ასე თუ ისე ახალი ამბავია... იმე-რული გლეხი მხოლოდ მიწიდან სასუკუნის დასაწყისიდან შეიგნა ამ ახალ კულტურას. საინტერესოა ვთქვოდეთ: მანამდე რას შერებდა იგი? როგორ იბრძოდა თვითმპყრობლობის წინააღმდეგ? როგორ აწმუყავდა თავს მიწის უქონლობიდან გამწვავებულ უხედურებას?

ქართველი გლეხი არასდროს არ ყოვდა გულზე ხელდაკრავილი, სხვისი ხელის შემეყრო მტანაზე მონა. გაქირავებამ ის დღე გამოიყვანა ბრძოლის ასპირეზე, ადრე ვატარებდესა და ვაფოვოდა მისი ბუნება. ის გაჩემობდა, რომ ქართველმა გლეხმა, და განსაკუთრებით იმერულმა გლეხმა, მიეღო ქვეყნის ყურადღება დიმიხა-ბეგა 1905 წლის რევოლუციის დროს, სრულად არ იყო შემთხვევითი მოვლენა. ამაში უდიდესი როლი ითამაშა თვითონ თვითმპყრობლობამ: მისმა შვიარზულმა პოლიტიკამ აწმუყავდა ქართველ გლეხებს ბრძოლა, ამ პოლიტიკამ აუკუსო მისი მოთხოვნის ფილა და ბრძოლის ველზე იარღილი ხელში გამოიყვანა იგი.

ქართველი, — განსაკუთრებით იმერული გლეხი ამ თა-ვიდანვე შეეცადა მიწის კიბოხისდენ, თუ მთლიან თავის დასწვენს არა, მის ცოტათი შემზღუბეებს მანაც ის იმ თავიდანვე შეუდგა თვითმპყრობლობის მოტყუ-ლებას. ის სტოვებდა თავის სახა-კას, მიღილი და ხაღვი შორის, ჩემბა, ყველსათვის შემზღუბელოდ იჭებოდა გაუვალ ტყეებში; თავისუფალ ადგილებში, აწმუყავდა იქ ქონებს და ქმნიდა თავისთვის ახალ კარ-მიდამბას, ახალ ფუძეს, აწმუყავდა ახალ ცხოვრებას, ყოველ ამას ის ახერ-გებდა და ადგილობრივი მცხოვრებლებთან ამ მოყვრული კავშირით (ქალის თბილა-ვათხოვა, ნათელ-მარაონობა და სხვა ასეთები), ამ მემამულეებთან ადგილობრივი იჯარით აუგბოით...

რაღა დრო გადის მით უფრო ფართო ხასიათს იღებს იმერული გლეხების ის მოძრაობა, რის შედეგადაც ჩვენ ვხედავთ, რომ მე-XIX საუკუნეში დასავლეთ საქართველოს ყველაზე უფრო მჭიდროდ დასახლებული რაიონი-

ზიადი ხალხი ესახლება სურამის უღელტეხილის აქეთ, მაგალითად: ბორჯომის, ხაშურისა და სურამის რაიონებში. ამერელი გლეხებმა მოუწეს თეთი თილისისადე, რომლის მახლობლადც გაჩაღეს ერთი საფლავი.

რე-XX საუკუნის დასაწყისში ეს მოძრაობა უფრო ინტენსიურ ხასიათს აიღეს. დასავლეთ საქართველოდან უმწინაწყოლო გლეხი მიდის სიბნელის მახრამში, სადაც უმეცობელობისაგან სწყდის, ის იჯარის საშუალებით, ან გაეცემა ტყუილის ქურდულად გაჩხის საშუალებით, ქმნის სოფლების მივალ რიგს, აქ სულ მალე ჩნდება 40 სოფელი 3,000 კოლხი მცხოვრებლებით.

მიწის კრიზისით დევნილი გლეხების მეთრე ტალაზოდის თიანეთის მახრამს მიუბადან: უმწინაწყოლო ფსევდოგლეხები და ხევისტოელები, რომლებიც თავიანთ მთებში საუფროსად განმავლობაში სიმშლით იხოცებოდნენ, რომლებიც უპირის უპირისობის გამო იძულებულნი იყვნენ ხალხის განძარცვების პროცესი ხელაღებურად შეეჩერებინათ (აქ გლეხები ზოგადად ახლად დაბადებულ ქალებს), მეტი ვერ ბატანეს და დაეშინენ კომპარტის მთის ტყიან კალთებზე და ამ რაიონში გაჩაღეს 40 სოფელი 600 კოლხი მცხოვრებლებით...

ასე მიდიდა საქმე დიდ რეკოლიუციამდე. რეკოლიუციამ კი პირველ ხანებში მინიჭ სულ ერთიანად არივ-დარია ვადნობსახლებლთა მდგომარეობა. უკანასკნელ ორი-სამი ათწლეული წლების განმავლობაში რუსეთითან ვადნობსახლებულმა გლეხებმა თავი ერთობ ცუდად იგრძნეს და მსურები ამერეთს მიის მიხეტი მრავალ-ნაირი იყო. პირველი ის, რომ თვითმპყრობელობის დაცემით უფრომად ვადნობსახლებლთა მდგომარეობა, გუშინ ყოველგვარი უფლების მოკლებულმა, თავის საკუთარი სახლში „ინორმალდებულ“ გამოცხადებულმა გლეხებმა თავი ქვეყნის ბატონ-პატრონათ იგრძნო და ბევრ ალაჯას ძალით ჩამოსახლებულ ხალხზე შეაყვირეს ამბიარა მოინდომო... მეორეც ის, რომ კაცასიის ფორმებთან დაბრუნებულმა ჯარისკაცებმა, რომლებსაც ჯერ კიდევ სჯერებდათ, რომ დროებით მათ ვადნობსახლებლთა უფლებები დაიბრუნებოდა, ამიერ-კავკასიის რუსი ახალშენებს უფინდებდა: — რა კიდნათ აქ? დაბრუნებით თქვენს სამშობლოში. მიწა იქ უფრო მეტი გექნებოდა და იქ უფრო კარგად იცხოვრებოდა.

ასე იყო თუ ისე ჩვენებური რუსი ახალშენები იყავ.

უფუფავრობა და ჩვენი ღონისძიებანი მის წინააღმდეგ

თვითმპყრობელობა 120 წლის განმავლობაში აწარმოებდა ჩვენში ქვეყნის დამღუვრელ იმპერიალისტურ პოლიტიკას. მან ჩვენი ქვეყანა გადააქცია შიდა რუსეთის საქართველო-საფარბიკო ნაწარმოების მახრამად, ჩვენგან გაქონდა ნედლი მასალა, ამ მასალის ადგილობრივად დამუშავებაზე ის არ ფიქრობდა. ამიტომ იყო, რომ ის არ აშენებდა ადგილობრივად ქარხანა - ფაბრიკებს.

აი, ამ კოლონიალური პოლიტიკის შედეგებს განვიცდიდით დღესაც, თუმცა თვითმპყრობელობა დიდი ხანია რაც გადაუდგა ისტორიის უფსკრულში. დღის ხელისუფალი თვითონ ხალხის, დღის ის ძარღვებ-დაჭიმული აშენებს ფაბრიკა-ქარხნებს. ქმნის ახალ წარმოებას, მაგრამ ძნელია შევიდეთ წლის განმავლობაში იმის გაცემაზე, რაც თვითმპყრობელობის 120 წლის განმავლობაში გაუფუჭებია, დღეს ჩვენ აღმშენებლობის პერიოდში ვართ; ვაწარმოებთ უწყალობით აღმშენებლობას, მაგრამ ამ წყალობითა დიდი უმეცობისაგან ჯერ არ მთავაფებოლა, მისი მოთხოვნა მხოლოდ ხელაწინდელი დღის საქმეა.

დღეს კი ჩვენში ლიბერ საგარანბოა უმეცობეობა. დღეს სომელი გემსით ვადნობ: სამუშაო ვერ ვიპოვე, ლაბის ცირკული სიმშლით დამეოცოს... განსაკუთრებით ცუდ მდგომარეობაშია ჩვენი ახალგაზრ. ხშირად უმეცობეობით ისეთ ახალგაზრდას, რომელსაც საშუალო სასწავლებელი გაუთავებია; უნივერსიტეტში, სილარბისა თუ სხვა მიხეზების გამო ვერ შესულა და ქუჩაში უსაქმოდ

არნენ და რუსეთისაკენ ვადღენ გზას. ზოგმა მთავრმა სულ ნივრის ფასით მიყიდა ადგილობრივ მცხოვრებლებს მთელი თავისი საცხოვრებელი, ზოგმა სულ უფუფრით მიატევა სახლ-კარი...

გაცეცულებს ადგილი მალე დაიჭირეს დამავლენი საქართველოდან ვადნობიერებულ გლეხებმა, რომლებმაც რიტყვიც ისე დიდი იყო, რომ ერთი რუსის დატყვებულ ფუტყზე 5-6 ამერელი იჯავს იძულებული იყო მოთავსებულიყო.

მიწის მძებარი ქართველი გლეხების ტალაზოდისა და ორის მხრისა: უდიდესი იმეოებიან. უფრო ნაკლები—თიონეთის მახრამს მიუბადან. ორივე ეს ტალაზოდის ძალით დაეჯახა კახეთს, რომ რუსი ახალშენების მიერ მიტოვებულ მიწებში ერთად მცოქრ ყოვლად მათთვის. ამიტომ იყო, რომ ეს ტალაზოდები შეიჭრა ყველა მემამულეთა ტყეებში, ხელი მიყო მის გაჩენას და შოგ სოფლების შენებას...

ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა დააპირეს ამ ტალაზოდის შეჩერება. შეიქნა ბრძოლა და ერთი მიწვე-მოწვევა იმერლებისა და ქიზიყელი გლეხების შორის... შეიქნა ნამდვილი ქაოსი. და ორივეც ბიბლიაში, აქაც ახალშენი მოხდა... ამ ქაოსთან გამეორება მთელი ორივე ახალი სოფლებისა, — 1918 წლიდან 1920 წლის დასასრულამდე გაჩნდა ოჯდა-ათი სოფელი. აქედან:

სიღლის მახრამში 7 სოფელი 1923 კომლით და 7,056 სულთი.

თელავის მახრამში 6 სოფელი 175 კომლით და 859 სულთი.

თბილისის მახრამში 10 სოფელი 805 კომლით და 5,804 სულთი.

ბორჩალოს მახრამში 1 სოფელი, 36 კომლით და 300 სულთი.

გორის მახრამში 1 სოფელი, 24 კომლით და 480 სულთი.

ახალქალაქის მახრამში 5 სოფელი, 350 კომლით და 3,581 სულთი.

სულ 30 სოფელი, 2629 კომლით და 18,069 სულთი.

(ტ. „Переселенный план переселенческих мероприятий на десятилетие 1926—1936 г.г. по ССР Грузии“)

3. გელონიზმი.

ღებებება მშობრ-მწყვრელი. რა ვასაკვირია, რომ ასეთი ახალგაზრდა მოყვეს ვინმე გარეუფრი ადამიანის გავლენის ქვეშ და საშუალოდ დაიღუბოს?

ამიტომ უდიდესი ყურადღება უნდა მიექცეს ასეთი ახალგაზრდობას, პირველ ოგრში სამუშაოზე უნდა მოვეწყობო ისინი. ამით ჩვენ ახალგაზრდობას ჩამოვატყობთ მანვთ ვლემენტებს და საზოგადოების სასარგებლო წყარებათ ვაქმნებთ.

დღეს ჩვენს ხელისუფლებას ვერავინ ვერ დასწამებს იმპერიალისტურ ზრახვებს. დღეს ის ქმნის ისეთ ეკონომიურ პირობებს, რომელიც საშუალებას მისცემს ქვეყანას თავისი საკუთარი დღეობითი იცხოვროს სხვაზე და მთავრად. ამას დღეს მტყიცება არ ესაბიროება ფაქტრ ჩვენს წინაშე სდგას. ენი ვილისებობა წინააზრდას-პირობებს და სხვა უკუქტრონის სადღვრებას, რომისთაქ დაქსელობის მივლი უსაქართველო. ბრძნა უნდა იყოს ის ადამიანი, რომ ეს არ დაინახოს. ჩვენი პატრიზმიზი რომ საბუთიანია, ეს სრას ყოველ ფების ვადღებამზე. დღეს ყველასთვის აშკარაა, რომ მალე, სულ მალე ჩვენი ქვეყანა დაფარული იქნება სხვადასხვა წარმოებით; რომ ჩვენ სულ მალე გვექნება ვაჭარა ფაბრიკა-ქარხნები, რომლებზეც ადგილობრივ დაამუშავებენ ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრეს.

ჩვენი გაზეთის ფურცლებზე არა ერთხელ გვექნება ჩამოთვლილი ის ქარხანა-ფაბრიკები, რომლებიც სულ

მოკლე დროში ამუშავდება. ამიტომ ამის შესახებ არ გავიშვებთ, ვიტყვი მხოლოდ, რომ მარტო თბილისის აღმასკომი ხარჯებს ახალი ქარხანა-ფაბრიკების აგებაზე 9,144,000 მან. აგრეთვე შეკეთებული იქნება ძველი ქარხანა-ფაბრიკები.

როგორც გნებდათ, ახალი წამოწყებული არც ისე ბატონა საქმეა, რომ მას არ შეეძლოს გავლენა მოახდინოს ჩვენს ცხოვრებაში, რომ ვერ გააუტვივოს მისი ეკონომიური მდგომარეობა. მაგრამ ჩვენ მოვასურებთ იმ დროებით კრიზისზე, რომელსაც განვიტოვებთ დღეს.

შეითხველმა შეიძლება გეითხას: „მეტრეს მოსვლა, მღო, პავლეს ტყევი გააძევირს“. სრული სიმართლეა.

საგლეხო მემურნობის განმტკიცების სისხი

სახელმწიფოს კეთილდღეობა დამოკიდებულია მის ეკონომიურ სიძლიერეზე. მტკიცე, ურყევი ეკონომიკა, მოწვეულობისა და სასოფლო მეურნეობის განვითარება არის თავდები სახელმწიფოს კეთილდღეობისა. მაგრამ მსოფლიო ომმა ძირითადი შეაჯანყებია მთელი რიგი სახელმწიფოების ეკონომიური მდგომარეობა, რამდენიმე ან წლების განმავლობაში დაგროვილი დღეღათი ომმა მათათვის, სასუსებით დაშლა ეკონომიკის მესხანში. მსოფლიო ომით გამოწვეული ეკონომიური კრიზისების მოწვევამ დღემდე ისეთმა მდიდარმა სახელმწიფოებმაც კი ვერ შესძლეს, როგორცაა: ინგლისი და საფრანგეთი. პირიქით, ამ ქვეყნებში ეკონომიური კრიზისი დღით-დღე მწვაავდება.

თუ ასეთი მდგომარეობა შეიქმნა ომის შემდეგ ევროპის სახელმწიფოებში, ცხადია, უარეს მდგომარეობაში უნდა ჩაჯარბდითეთ რუსეთი, რომელიც ევროპის სახელმწიფოებთან შედარებით ეკონომიურად უფრო სუსტია. ომს შემდეგ რუსეთში განსაკუთრებულად მდგომარეობა შეიქმნა: მსოფლიო სისხლის ღვრა ბუ ვადიქცე რევილიციის ტალღებთან, რამაც წალკა მველი რუსეთი და საბოლოოდ განადგურება ისტეც სუსტი და მსოფლიო ომის მიერ მოშლილი ეკონომიკა. რევილიციის მოყვანა სამოქალაქო ომში, რამესაც ათასობით შეეწირა მსხვერპლად თავგანთირებული რუსეთის პროლეტარიატი, ორი - სამი წელი გავიწმლდა ეს ბრძოლა, ამ ხნის განმავლობაში რუსეთის მუშათა კლასს არ ჰქონდა საშუალება ეწარმოებინა ნორმალური მემუშაბო ეკონომიურ ფორმტზე, ვინაიდან მთელი მისი ყურადღება მინერობისი იყო რევილიციის სადაოჯოსსკენ. მდიაცლა სისხლიდან რუსეთის პროლეტარიატი; მაგრამ უთინასწრო ბრძოლაში მარცხის გამოცა გემარჯებულთი, რის შემდეგ ის გავრცელებული ენერგიით შეუდგა მემუშაბოს ეკონომიურ ფორმტზე. მაგრამ ეს ფორმტი პირველ მხელეც გამოდგა. სრულიად დატყმული, ვანადგურებული მოწვეულობა, მოშლილი ტრანსპორტი, ომებისაგან ვანადგურებული მარაგი, იმპერიალისტურ სახელმწიფოების ბლოკადა და მისური კონტრა-რევილიციის „მემუშაბა“ და ზედინდ მოუსავლენობა მეტად ართულებდა ეკონომიურ ფორმტზე ნაყოფიერ მემუშაბოს. რა თქმა უნდა, შეუძლებელი იყო საბჭოთა ეკონომიურ ერთობაზე მემურნობის აღდგენა, ის, რაც მთელი ომმა დაანგრა და ვანინავა, მისი ერთი ზელის დაკერით აღდგენა ძველი საქმე იყო ნორმალ სახელმწიფოსათვის. მაგრამ რუსეთის მემუშაბო კლასის თავგანწირულობა ბრძოლაში აქაც სასწაულო მოახდინა: უქანასწენელ წლებში ვანმავლობაში მან არამც თუ შესწმული მემურნობის აღდგენა, არამედ საბჭოთა ეკონომიურ მემურნეობისა და მოწვეულობის პროდუქციის, კიდევაც ვადადაქარა ომამდე არსებულ მდგომარეობას, რასაც დღეს ევლარც საბჭოთა ეკონომიურ მემურნეობაც მიაღწევს. მსოფლიო მანარზე დღეს დღემ ქმნობა წარმოებებს საბჭოთა ნავთისა და სხვა პროდუქტების ვარმემი. იე-

ანეთი პასუხი, მაგრამ ისეც უნდა ვიცოდეთ, რომ ერთ დღეს ან ერთ წელს საფიერი ვაკეთებულა. 120 წლის ვანამუტეპს საქმეს შეიღვი წლის ვანმავლობის ვეკონი ვერ ვამარწმობდა.

თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ პირდაპირ საეკონომიკო, რომ ამდენი რამეს ვაკეთებთ მოვსწრაით ამ მელარობით კოპა დროს ვანმავლობაში. დღეს კი წესრიგში უნდა დავაყენოთ იმ სწრათნ ბრძოლა, რამეც ჩვენ ზემოთ მოვასწენთ და რასაც უმემურნობა ქვია. მასთან ბრძოლა ვერ კიდევ ადგვია, რადგანაც მან ვართუე ხანითა არ მიუღია.

ქ. მავარიანი.

თი დიდი მენავაეც კი, როგორცაა დღესდღეობის, რომელმაც ვამარცხებდა სწავთა ომი, ისეც მხად ორის დავაროს ვარსმალო და ვამინახოს საწრთო ენა საბჭოთა ნავთის ტრესტებთან.

მაგრამ, ცხადია, ეკონომიურ ფორმტზე ამ ვანმარჯეებით მთელ რბე მოლწვევებით ჩვენ ვერ დავამყოფდლებით. ცხოვრება ვითარდება, მემუშათა კლასის მოთხოვნელებმა დღით-დღე იზრდება; ქალქისა და სოფელის კეთილმემურნეობის საკითხების მოვარება, კულტურული ფორმტის ვაპლიცრება მოითხოვს კიდევ უფრო მტკიცე ეკონომიკას და მემურნობის ვანვითარებას. ეს კოვად აქვს მემურნეული საეკონომიურ მოვარებას და მტკიბ არის, რომ ის მთელ რბე ღონისძიებებს მინარბავს საბჭოთა მემურნეობისა და მოწვეულობის საბოლოოდ ვანმტკიცებისათვის. ერთი ასეთი ღონისძიებთა უქანასწენელ ხანებში ათივარებულ იქნა ინდუსტრიალისაციის სესხი, რაც ბრწყინდვლედ დამოავრდა. ამ სესხის შედგეგმა ვადადაქარა ყოველგვარ მოვლენას. მან ვაკილებით მეტი თანხები მოსკო სახელმწიფოს ვინემ ეს ვანხარხებული იყო პირველ ხანებში. სესხებთან მიღებული თანხებმა საფარბინო როლი თამაშა საბჭოთა მოწვეულობის ვანვითარებაში, ჩვენმა ინდუსტრიალამ ამ სესხის წყალობით საფარბინოდ წყნია წინ. საბჭოთა ქალქის მემუშაბო საუკეთესოდ დაქირეს ვამოცდა. მათ სასეცებო დამატეკებს თათისი მოვალეობის შეგება მემურ-ვალესურ სახელმწიფოს წინამზე.

მაგრამ მოწვეულობის ვანვითარებასთან ერთად, საჭიროა გლებს მემურნეობის ვანმტკიცებისათვის საშუალებების ვამინახვა. ამ მიზნით ვამოცია: „საგლეხი მემურნეობის ვანმტკიცების სესხი“, რომლის მიზანია სასოფლო მემურნეობის ვანმტკიცება და ვანვითარება.

ამ სესხისაგან მიღებული თანხების ნაწილი მოხმარდება ადგილობრივ თემის საჭიროებების, დანარბრენი კი ვადილეება საგლეხო მემურნეობის საჭირო ვანმტკიცებისა და ვანვითარების საქმისათვის.

ამ სესხის ბრწყინდვლედ ჩატარება დამოკიდებულია ჩვენს გლეხობის უქანინდობაზე, მათ შეგნებაზე და მემურ-ვალესურ სახელმწიფოს წინამზე მოვალეობის ასრულებებზე.

ჯერო ენა გლეხობაზე. მან უნდა სთქვას კიდევ თათისი გლეხურა სიტყვა. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენს გლეხობა თვის ისახლებს ამ საქმეშიც; საჭიროა მხოლოდ სესხის წარმტვებით ჩატარებისათვის ორგანიზაციული მემუშაბო.

სოფლად მომუშავე გლეხობებმა, აღმასკომებმა და სხვა ორგანიებმა ვანსაფარბინებელი ენერჯა უნდა ვამოინონან ამ საქმეში. მათ უნდა შეგნებონინ გლეხებს სესხის დიდი მნიშვნელობა, აუხსნან და ვანუმარტობ მისი მიზნები. თვითებლმა გლეხმა, მისმა ოჯახმა აქტიური მონაწილეობა უნდა მიიღოს სესხის საქმეში, არ უნდა დარბეს არც ერთი გლები სესხის უომლოვაციით.

უპარტიო.

პროსტიტუცია წინაღ და ეხლა

რუსეთის ძველბოროტო რევოლუციამ მიღწეწ-მოღწეწ-წა ყველგვარი მონობის ნაშთები. მან ქალსაც ახსნა ბაქრაკობები და ყველგვარი უფლებები შესთავაზა. გაქვჩა რევოლუციურტა; მოისი ძალღატანებითი ქორწინება; ღირ არის „უკანონო“ შობილი. ამიერიდნ ქალი, როგორც სრულუფლებიანი ბატონ-პატრონი ქვეყნისა, დღესდღეობს ყველგვარ საქმიანობაში მონაწილეობს. ათარ წყდება იდავების მამაკაცურად. კანონი ახლა ანერგულად იტარ ქალის უფლებებს. ფეხ-მამიმე ქალის გამაღვდა სახლიდან მამაკაცს არ შეუძლია სახელწიფო აიძულვებ ასეთ შემთხვევაში მამაკაცს იზრუნოს მასზე და ბავშვზე. თვით სახელწიფო თვის საოკალ-დაზღვევით დახმარებას უწყებს ქალს ასეთ შემთხვევის დროს. ერთი სიტყვით, არ არის უფუფლებიანი, არ არის ქალის ზაგენა, ღირ არის ყვეთელი ბილით; არ უნდა იყოს პროსტიტუცია.

მაგრამ, სამწუხაროდ, პროსტიტუცია ჯერ კიდევ მცენარებას, როგორც ყოველდღეს, ისე ჩვენში. აიღებ? რევოლუციის პირველ ხანებში, შრომის ზეგარის დღევნაში, როცა პურის მიღების უფლებას მხოლოდ შრომა იძლეოდა, ნებისთ თუ უნებლიეთ ყველა ჩაგბა შრომის ფრხულში. მეძაბე ქალიც; დაღ-მოღცილი შეუდგა მუშაობას. არც მოთხოვნილობა იყო მასზე. ძველი მომზა-რებლები ზოგი ნანგრევებს ქვეშ მთყუა, ზოგიც მიიმალა, ზოლი მებრძოლი წყვილი ქალი არ სცილდნო, არც ჰქონდათ მათ ამის დრო. მაგრამ, შემდეგ, ახალი ეკონომიკურ პოლიტიკის შემოღებით კვლავ წამოტიტივდა ცხოვრების ზედაპირზე პროსტიტუციის მთავარი გამოწვევა მუხუჩე-ტყუარება და მეძაგეობადაც კვლავ წამოიყო თავი. ვინ არიან ახლა სხეულით მოგაჭურე ქლები?

ამის შესახებ ექიმები შემდეგ პასუხს იძლევიან: 30-დან 27 ქალი იყო გულგნის არცაქლიან; რომელიც არ იცოდნენ არც კავშირების, არც ქალითა განყოფილების არსებობა. უფიქრი, სუსტნი, ეგრ ვაგამაღვდა გაჭირვება და ადგილად წამოგდნენ პროსტიტუციის ანქესზე. ერთი ექიმის გამოკვლევა 76 მეძაგე-ქალზე იძლევა შემდეგნაირ სურათს: 76 ქალიდან თითქმის ნახევარი იყო 20 წლის, ნახევარზე მეტი გულგნის და მუშის ქალიშვილი; 46 ქალს სულ არ ჰქონდა არსებობის წყარო, 30 კი ჰქონდა, მაგრამ იმდენათ მცირე, რომ იძულებული აუცნ დაუწყით მეძაგეობა. საბინაო კრიზისიც ხელს უწყობს მეძაგეობას. როდესაც ერთ პატარა თბანში ცხოვრობს რამოღინივ სული ქალი და კაცი, ეს უსა-თოდ ირევებს მცირეწიფობას სქესობრივად დიერ მოწოდებას. დაკითხვის დროს გამოჩნდა, რომ მეგრე მთაყანს (მეძაგე-ქალებს) 10—11 წლიდან დაუწყით სქესობრივი ცხოვრება. ასეთი ქალი, ცხადია, საუფეთესო ობიექტია პროსტიტუციისათვის.

პროსტიტუციის ცნობილი ფრაზა: **ДОЖДЕ ИЛИ ПОДНЯИ С ПИЛОИ?** — დღესაც ესმის ბევრ საშუალო გარემოების მქონე ქალს მამაკაცებისაგან, რომელთაც ისინი მიიპოვიერებ დახმარებისათვის და, სხვათა შორის, ესეც მოაჭანებს ქალს მეძაგეობისად. სასტიკი ბრძოლა საჭიროა ასეთი, ჩვენი წესწმობილებისათვის უფიქრი მამაკაცების წინააღმდეგ.

პროსტიტუციის განვითარებას, როგორც ყოველთვის და ყველგან, ჩვენშიაც მოჰყავს ენერგიულ სწეულობათა ზრდა მთელი თავისი საწმინელი შედეგებით. ჩვენში სოციალისტურმა სახელწიფომ იკრინო და ჯანსაგამი ენერგიულ ბრძოლას აწარმოებს მის წინააღმდეგ, როგორც ციკით, ამ მოუღონის წინააღმდეგ სხვა სახელწიფოებში იძიოდნენ. მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლების ბრძოლა ამ მხრივ ძირიანად განსტეგვება თავის შეთიდებით, მიზნებით. ჩვენი სახელწიფო ეზრძ-

ვის არა შედეგს—მეძაგე-ქალებს, არამედ პროსტიტუციის, როგორც სოციალურ ბოროტებას, მის გამოწვევებზე. პროსტიტუციისთან მებრძოლ ორგანიზაციას სათავეში ჯანსაგამი ჩაუდგა, რომელმაც შექმნა ცენტრალური საბჭო. უკანასკნელში შევიდნ წარმატებულ-ლები შემდეგ კომისიებიდან: შრომის, სოციალურ-უზრუნველყოფის, იუსტიციის, შინაგან საქმეთა, აგრეთვე ქალითა განყოფილებიდან და კომკავშირიდან. საბჭო—ბრძოლას პროსტიტუციის წინააღმდეგ ორგარე მიზრითლებით აწარმოებს. პირველი—უცვე არსებულ პროსტიტუციის წინააღმდეგ, მეორე — პროსტიტუციის გამოწვევებზე მიზნებით წინააღმდეგ, არა რევოლუციურ-სიკით, არა ძალღატანებითი საბჭოში შემოწმებით იბრძვის საბჭო როსკია-ქალების წინააღმდეგ, პირით, ყოველ-ცე ეს სასტიკი იდეგებია, ისჯება. დღეს საბჭოთა ხელისუფლება ადლიერებს მეთვალყურეობას არა ქალებისადმი, არამედ იმ ადამიანებისადმი, სავ რამზე პირობის შედეგლენით შესაძლებელი იყო ჩააგრულიყო ქალი მეძაგეობაში. ჩვენი ხელისუფლება სასტიკ ბრძოლას უქცალებს პროსტიტუციის ყველა ხელისშეწყობით...

მათავის ყურადღებას საბჭოთა ხელისუფლებამ მიერ ექცევა გამოწვევებ მიზნებს და პირველ ყოვლისა, ქალების უმუშევრობას...

შრომის საკმარის განკარგულება, მეტატების შეძი-რების არის ამ მომსბინ საშუალოდან: მარტოხელა ქალიშვილები, ფეხმძივი ქალები, ქალები, რომელთაც ჰყავთ პაწია შვილები,—სწორედ ამ მიზანს ემსახურება. პროფერგანისციები ყოველთვის ამის გატარებას ცხოვრებაში უნდა აუვალყურს ადევნებინ. შემუშვებულმა აგრეთვე გეგმა უმუშევარი, დაბალ კვალიფიკაციის მქონე ქალთათვის სპეციალურ არსებობის შემქმნ შესახებ. არის დროებითი საერთო საცხოვრებელი ბანაკი სოფლიდან ახლად ჩამოსულ ქალთათვის. უკანასკნელი ზობა მეტლ მიზანშეწონილია. სოფლიდან ჩამოსული ხამი დედაკაცი სულ ადვილად და მოულოდინოდ ადგება მიაღმულ ვახს. ყოველი გულწრფელი მშობილი აქ გვერდში უნდა ამოუღდეს სახელწიფო და მიიღოს ამ ფრიად სიმპატიურ საქმიანობაში მჭურვალ მონაწილეობა.

სოციალურ ბოროტების აღმოფხვრა შესაძლებელია მაშინ, თუ გაერთიანდება საზოგადოებრივი ძალები.

ენერგიული რისხანსერგმა უფიქრი როლი ითამაშეს ამ საქმეში. დისპანსერებში არა მარტო მცურწილობის უწყვიანებ ექიმები, აქ ისინი ამოდიან ლექცები-ბით და სხეულებს უფსინათ თუ რა ბოროტებაა პროსტიტუცია, როგორ ადვილად შეიძლება მისგან შეი-ძინონ ისეთი სენი, რომელიც ადამიანის ორგანიზმს ღინათობს ის. რომ ჩვენ ჰქვადნენ 1924—25 წლებში მეძაგე-ქალების საშუალებით მამაკაცის დადავლება ენერგიული სწეულობით ორჯერ ნაკლებია. ეს ახსნება არა იმით, რომ თითქმის მეძაგე ქალები ჯანმრთელები გახდნენ, არამედ იმით, რომ საზოგადოთ მათი რიქები ძლიერ შემცირდა.

დისპანსერში ამითაც არ მყოფობილებიან. მათ შექმნეს ეგრდწოდებულ პროფილაქტიკური, რომლის შინაგნით არის ერთხელ გზიდან გადასცდარ ქალის ისეე პატონსწერი ცხოვრებზე დაბრუნება. ეს პროფილაქტიკები არის სპეციალური სახელწმობები უმუშევრათათვის, სავა ქალები ექიმობასთან ერთად ლეულობენ საშუალებებს. მეძაგე-ქალს ასწავლიან იმას, რის საშუალებებით მათ საშუალება ეძლევა დაუბრუნდეს პატოიანს შრომას.

ამ სახელწმობებში ქალი პოულობს ჯერ ადვილ საშუალოს, შემდეგ თანდათან ის უფრო რთულ საშუა-ობზე გადაყავ და ბოლოს ზღბნა იგი კვალიფიკაციური მომუშავეთ. აქნად ეს შემდეგ ვადიდის ფაბრიკა-ქარ-

ნებში. აქ ის ითვლება მუშათა წრეში. მთავარი ის არის, რომ მას წიხლით არავენ უყურებენ, მას არავენ აჯობებს იმ შეხვედრის წარსულს, რის დავიწყებაც მას ასე სტას. პროფილაქტიკურებში იგი ეტყება საზოგადოებრივ სტრატეგიაში და ყოველივე ამის შემდეგ იგი სწავნიან ყოველგვარ კავშირს ქუჩასთან. ეს ერთხელ კიდევ უაყრებს იმ აზრს, თითქმის მძებნი ქალი ეს სულ სხვა ბუნების პატრონი იყო.

ამეგრად, ჩვენ ვხედავთ, რომ საბჭოთა ხელისუფლების მიერ ადგილზე ხაზი პოლიტიკებისთან სამბოლო-ველად არის ხაზი სწორი, სრულიად ახალი, მიზანთან შეფარდებული, არა საციოდვე მძებნუქალის დასაჯიტი იდევ-

ნება ჩვენი ცხოვრებიდან ეს სირობებია, რამედ ყველა იმ პირობათა დაწვევა-აღმშენებია, რომელიც იწყებს ამ სამარცხვინო მიდევანს.

არც ჩვენი თბილისის ქუჩებში მოკლებული მძებნუქალეები. ცაის სესიამ ამას უკრძალუბა მიატყა. მსავთა შორის, იქ ზოგიერთი ორატორები მოითხოვენ ისეთ ზომებს შეხვედრის წინააღმდეგ, რაც ჩვენი სინამდვილე-ათვის შეუძლებელია და მიუღებელი. სახელდობრ — ადმინისტრაციული შესწების მიდევანს მძებნუქალეთა წინააღმდეგ.

ესეიამ ასევე ზომა სამართლიანად უნაყო.

ალ. გვახალია.

ყოფ. ახალგაზრდა მარქსისტთა განყოფილება

შვილი წლის თხავა

შვიდი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც უდიდესი ისტორიული ფაქტი მიზანს საქართველოს სინამდვილემი. შევიღწეული შესურულდა მას შემდეგ, რაც საქართველოში დამპყრობა საბჭოთა ხელისუფლებამ, შვიდი წელი შესურულდა მას შემდეგ, რაც საქართველოში მოისპო ნაციონალური შუღლი და მტრობა, და მშობილ ხალხი გულდასრულებითი შეუღდა თავისი საკეთიარი ქვეყნის აღმშენებლობაში.

რედი წლის წინათ საქართველოში არსებობდა ახალგაზრდების სხვადასხვა პოლიტიკური ორგანიზაციება, რომელთა უმრავლესობა მენშევიკების იდეური გავლენის ქვეშ იმყოფებოდა. მართალია მაშინაც არსებობდა ჩვენში ახალ. კომკავშირი „საპროლეტარიატის“ სახელით, მაგრამ ეს ორგანიზაცია ჯერ კიდევ სუსტი იყო. ის ვერ მოერგა მენშევიკების გავლენას, ვერ დააყენა თავის რიგებში ქართველ ახალგაზრდობის არა თუ უმრავლესობა, საგრძობში ხსენილიც კი.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაცია წაყვალა იმითა, რომ მისილივე კომუნისტურ ხელისუფლებასთან და ხელი შეწყობით საბჭოთა ხელისუფლებისათვის კულტურულ — აღმშენებლობითი მუშაობაში, გადავიდა აქტიური არალეგალური ბრძოლაზე სასწრაფარკითელი ლიდერების დირექტივებით ხელში და საბჭოთა წყობილები დამხობის ცილიობადა.

ქართველმა ხალხმა აშკარად დაინახა, რომ საბჭოთა ხელისუფლებამ თავისი გიგანტური აღმშენებლობითი მუშაობით მახვილი ჩასვა „მტრითელ მენშევიკებს“. ქართული მენშევიზმი განადგურდა როგორც ფიზიკურად. ისე შორალურად და რა თქმა უნდა, ასეთივე ბიდი უნდა წვევიდა და აწეოდა კიდევ ახალგაზრდა მარქსისტების ორგანიზაციასაც, რომლის პაწაწა ნაწიცი იმ თავიდანვე იყო მიზნული დასაღუბავად გამახლებულ მენშევიზმის გერზე.

ამის შემდეგ ადვილი დახაჯებელია, თუ რა განსაკუთრებით სიმწვანეთი იგებენ ახალგაზრდა მარქსისტებმა იდეური — პოლიტიკური გაჯორებმა, რასაც საუკეთესოდ ამტკიცებს ის გაჯორებმა, რომ 1923 წელს ამ ორგანიზაციებში გავიდნენ ლიდერობები და კიდევ ის, რომ 1924 წელს ის. მარქსისტთა ორგანიზაციების ცემა დადავანა თავისი ორგანიზაციების გაუქმება.

დღეს ახალგაზრდა მარქსისტთა ეს ძალები ჩაიშვებოლიდნენ ყოფილ ახალგაზრდა მარქსისტთა ბიუროებში, რომელთაც მოუფინილია საქართველოს დაბა-ქალაქები და სოფლები და რომლებიც ენერგიულ ბრძოლას აწარმოებენ საბჭოთა ხელისუფლების მტრების წინააღმდეგ.

დღეს რამოდენიმე ათასილიანი ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტი, იდეური-პოლიტიკური ხაზის გადაფასების შემდეგ, გულწრფელად მივიდა საბჭოთა ხელისუფლებასთან და ა. ლ. კავშირთან და მათთან ერთად შეუღდა სოციალისტური აღმშენებლობითი მუშაობას.

დღეს საქართველოს გასაბჭოების 7 წლის თავზე ქარ-

თველი მოსწავლე ახალგაზრდობა მშრომელ ხალხთან, მუშებთან და გლეხებთან ერთად, ერთხელ კიდევ გადასაძებნებს საზღვარგარეთ გახსნულ თაღის ყოველ ლიდერებს: შორის ჩვენცაა ქართველი ხალხის შესავლავები. თქვენ მიგაყენებენ წინ 1924 წლის ავგოსტოს ტრაგედიაში, თქვენ დაგაპრობით ნაბიჯელ მარქსისტულ გზას. მოგწოდებენ, შორის ჩვენცაა თქვენი მასხერული ხელები.

ქართველი მოსწავლე ახალგაზრდობა გულწრფელად მივიდა საბჭოთა ხელისუფლებასთან და ამიერიდან არაერთხელ ახალგაზრდა ქორდანი-რამიშვილების უღელურ დირექტივებს ახალგაზრდათა შორის, ჩვენ ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტები ვივლით კომკავშირთან ერთად, სოციალისმის გულიან გზაზე.

გ. ახაშიძე.

კვლით თუ ახალი გზით?

არის ისეთი შემთხვევა, როდესაც ადამიანი, — ზოგჯერ დიდი პიროვნება, — იხივება, ჰკარგავს მსჯელობის უნარს და სხვისი ფიქრის გზებს, თვალდევ ახეული მსდებს მას უკან. ჰკონია მოყვარული მსდებს, მხარამ სინამდვილემი კი თავის დაიძინებულ მტერს უყურებს და მასთან ერთად საკეთარი ოჯახს ოლატობს და ამით მტერს ახარებს, მის დულტზე თამაშობს.

არის შემთხვევა, როდესაც ადამიანი ცხოვრების გზა-ჯგერაინზე იხივება, სკიდებდა სწორი გზას, იფრყებს თავის ნამდვილ მოვალეობას, და მასეთი გზა ახეულიდებთან ერთად მიგქანება უფსტურლისკენ.

ასეთი მოვლენა, სამწუხაროდ, ხშირია და მით უფრო ჩვენი ახალგაზრდობის ცხოვრებაში. სამწუხაროდ დღეს ჩვენშიც არან ისეთი ახალგაზრდები, რომლებიც საფლავის წინააღმდეგ გულზე ხელ დაკრებილი დგანან და მოსანს სასწაულს მოლოდინ. ვიწყობა გულ-ახალდა: ძველ დღეს ჩვენში ცოცხალი არან ისეთები, რომლებიც განილი ლიდერების მოშორებას ცხადე (ყრულებით დასტორებას, წყნად-აღუწულ გიმორბეუნი: „წუ დაპაპრეავ ძველს საგანა, სურცა ძველსა მგერობასა“? სამწუხაროდ და საგალალოთ, ასეთი ახალგაზრდები დღეს ჩვენში ბეგრია და ისიც ყოველი მარქსისტის შორის.

მათ სწამთ, რომ ერთ დროს მენშევიკური პარტიის წევრობა და მის რიგებში დგომა თითქმის დღესაც მოვალეობით ხიდეენ მათ, დამფრთხალი ფინანსიებით მუდამ იყენის საბჭოთაა წყობილების წინააღმდეგ და მით მოხლებლის ვალი თავისი აპოლიტიკური და სოციალისტური სინდისის წინააღმდეგ.

ჩემშობილებას ვერავენ ვერ გაექციეა. სინამდვილე ყოველივეს თავისას გაიტანს. და ცხვირში ურტყამს ცველა მათ ვისაც არ უნდა დაწმუნდეს მის არსებობაში.

დღეს ყველსათვის აშკარია ის, რომ მენშევიკური პარტია არის დროს არ ყოფილა მუშათა კლასის ინტერესების მედგარი დამცველი და რომ დღეს იგი ურცხვად ახეულდა ვაეცრის მსოფლიო იმპერიალისტებს. ვისთვის არის საღებობი, რომ დღეს მსოფლიო მენშევიკი გადადგავ

პროლეტარიატს, უკუვალო მისი კლასობრივი დროშა და პერეუხაისი ყვირილი დროშა აიღო ბელში?

რას მიეწერება დღეს თუ გინდ ის ფაქტი, რომ მენ-დვიციური პარტიის ლიდერები ბურჟუაზიის ბანაკში კარ-დაკარ დაქრნა და ფეხებზე ულუოკავე მუშავეთა კლასის მტრებს იმიტოვს, რომ გოჯობთეური ცეცხლი დაანთონ სპაშოთა კავშირში და სისხლის ტბაში აბანაონ მშობიე-ლი ბაჟმა.

ყველაფერი ეს ნათელს ყოფს მენდვიციური პარტიის მოქმედებას, ააშკარავებს მათ სასწილარ ზნაივებს.

ეს შეიგინა მშრომელმა ხალხმა და ამიტომაც, რომ დაკალიერდა მენდვიციური პარტიის რიგები. ამიტომაც რომ ათასობითა და ათათასობით ვადავიდა მენდვიციუ-რი პარტიის წევრები კომუნისტური პარტიის რიგებში.

მენდვიციების სამწუხაროდ უნდა აღინიშნოს ის სინა-მდელიე, რომ მათი ბანაკი სამუდამით დაკარიგდა, რომ

მათ რიგებს თითო ოროლა მღვედელ-ლაკვანი და ვაჭრე-ბი აშშეენენენ, რომლებსაც კერძო ინტერესი და შური ამოძრავებს საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ და რომლებიც არავითარ ღირებულებას არ წარმოადგენენ არც თავიანთი წარსულით და კიდევ უფრო აწყვითი და მომავალით.

მშრომელი ახალგაზრდობა ზიზიით იხსენიებს ყველა მათ, ვინც ბოროტად გამოიყენა თავისი ვაგენენ ახალ-გაზრდობაზე.

— ზიზიით მათ ვინც ისარგებლა ჩვენნი ახალგაზრდე-ლი გულწრფელობით და აგვადინა ქეშმარტ სოციალი-ზმის გზას.

ასეთია გულის სიღრმიდან ამონახეთქი შხამ-წაღველი იმ ახალგაზრდობას, რომელიც ერთს დროს მენდვიცი-პარტიის რეზერვში ითვლებოდა და რომლებსაც დღესაც არ ეშვებიათ ეგროპში გაბიზნული ლიდერები.

ზაკარია ჩხიციშვილი.

ქ ა ლ მ ა დ ლ ი

(8 მარტი)

ცა თოვლსა სკრის,
თოვლი შოდს,
მაგრამ არა ცივა;
მშრომელ ქალთა
ზღვა-ლაქმარი
მოგვეკუთნებს მწყერიად.
შოდს, მხენთ
მთაფალიალებს
ამაც, წითელ
ლოშებს,
ლისაფერად
აეგრაყებს
ზამთრის
თეთრ სამოსებს.
მშრომელ ქალთა
ზეიმს ახდის
წითელი თბილისი;
ხმა-წყრილა

ქალთა ჰიმნი
მეღვრათ
შორს გაისმის;
დებო, თუ ჩვენთვის
გათუნდა
სანატრილი დილა
და ხმა-ტკბილად
მივმღეროთ
წინ, ძღვევამოსილად,
სხვა ქვეყნებში
ბოროტებში
ჯერ არ დაღწეილა.
თუმცა იქაც
ბოძოლის დროშა
ბევრჯერ
მხედლ აწვილია,
მუშა-ქალთა
სისხლის წყნამაც
მრავალჯერ დაღვრილა.

მაგრამ ვერაგ
მტერთა მიერ
ფეხქვეშ
გასრესილა.
და დღეს,
ჩვენში რომ ფრიალებს
წითელი ალამი,
მთა — დებსაც
რადიათი
გადავცეთ სოლამი.
მაშ, დაცხობთ
გაბედულათ,
მტკიცედ,
მხენთ და მეღვრათ
ყველა ქაშენის
მშრომელ ქალთა
მტრებზე
ასამხედრათ.

გ. ქუჩიშვილი.

ა მ ო ნ ა მ ვ ნ ე ს ი

(აბ. სანდრო. გიმბზახის სს.მწას)

„სამწინელება იქნება იმ დღის დადგომა, როცა ევლარ ვიტუნი ხვადლო“—ეს წამისცდა ერთხელ, მხოლოდ ერ-თხელ წამისცდა ასეთი სასაწარმოებლების სიტყვები აბ. სანდრო გიმბზახის.

მე ჩაიხივლე მის თვალღებში, რომელშიაც უკვე სიკ-ეულის ჩონჩხი მოსწანდა. დაუდევ ყურე მისი გამო-ზრდილი ფილტვების ხისინს და დაეჭვმენდი, რომ ძალიან მაღელ დადგებოდა ისეთი საბედისწეური დღე.

გარდაუვალს ვინ გაეცეცა, მაგრამ მე მაინც მინდოდა მისი ნათელი სული არ მოინსოლიყო სიკვდილზე ფიქ-რება; და გატყუებდი. წმინდა მოტყუებთი ვაჯერებდი, რომ მათთან ხელი არა ჰქს ნააღრე სიკვდილს, რომ ის ღიღბანს იცოცხლებს... იოლინდ ერთი პირობაა ასასრულე-ბელი: ბერის ნუ მშეუზაბ მეთქი.

სანდროს სახე უზრწყინდებოდა, მაგრამ უკანასკნელს მაინც არ მივინებდა, არ შეუდებოდა. გაათკეცბული ერთგობით, ერთუზიასტური გატაცებით მუშაობდა.

იგი ზოგჯერ წინეთ—ზარზან ზაფხულშიაც კახეთის სიხისაგან გაგარავებულ სოფლებიდან სოფლებში გადადებოდა და მახვილი გონების ტრაქტიებით ჰხნავდა გლეხთა გულების ყაბრას.

სანდრო მეუმა იყო. მაგრამ ჩვენ ინტელიგენტებს ბე-ჯიო, რომ გვიწყნავოა მისა და მისი მეგობრებისაგან. ჩვენ მეჩივივებას და ფილოსოფიას ფსევრამდის დაფუფუნებ-

ვართ. ვიცნობ კანტის ნუმენებს, აინშტენს და ბერნს დებს, მაგრამ ჩვენ მაინც ყურადღებით უსმენდით სანდროს და მის მეგობრებს, რომელთაც კლასიკური განათლება არ მი-უღიათ. მაგრამ გავლილი აქვთ ცხოვრების სკოლა და ამიტომ ხალხს აზროვნების მატარებელი არაინ. ჩვენ გეხანარება სანდროსთან შეხვედრა... მოუთმონლოდ მოე-უღილით მისს კახეთში ჩამონახავრებებს, რადან მან იცო-და გაციებულ საზოგადოებრივობის ღუმელში შემოქმე-დებითი ცეცხლის დაღურთუება.

სანდრო შემოქმედი იყო და დღე ეს ნურავის გაუკო-რიდება.

მატროს ი ვი არ არის შემოქმედი, ვინცა ჰქმნის პო-ეზიის ახალ ფორმებს, ან ტრიბუნად რკობირობს, ან და ფილოსოფიური პარადოქსებს ამქვერებს...

შემოქმედი (და შეიძლება უფრო ნაყოფიერი) ისე-თი აღამაინცი, რომელიც უზნაურად, ჩუმად, მაგრამ გა-ტყუებით ჰქსავს მუშათა კლასის ბედნიერების ბაღს... და მე ვამაყობ, რომ მეგობარი ვიყავი ასეთი სანდრო გიმ-ზახისას.

სანდრო ტალი კობის ქინციის მიერ გაწყვეტილი ზოგბარბი იმ ბოდნიერებისა, რომელიც მას უნდოდა თვისი მშობელი მუშათა კლასისათვის მოეცსკავა.

სანდროსთვის უტყარბი გვირგვინი იქნება, თუ მისი მეგობრები და მისი მეგობრები შესძლებენ ამ გაწყვეტილი ზღაპრის დამთავრებას.

დ. თურღახიძე.

კრიტიკული შენიშვნები

ბროდინი მოკმიბ

წარმომადგენელი ძველი ფეოდალის ცხოვრება აღარებულა ყმა და მოსამსახურე. სრული უზრუნველყოფა და დიდი შემოსავალი. ყოველივე, თითქმის თავისთა მოღოს, ფიქრი, ხატულება საქორი არ არის. თუ ისმდე მონიშნულია დიდი ბატონი, მყისივე განდევნა—მტერი რა საქმე აქვთ აღარებულ შინა-მოსამსახურეთ.

მავე დროს სრული უსაქმობა, აღარებელი თავისუფალი დრო, ფეოდალი ჰხარავს ამ დროს ქვეფსა, ლხინსა და დროს ტარებაში, ნადირობაში, მაგრამ მაინც ბევრი რჩება:

ერთგვაროვანი დღეები, ზამთრის გრძელი დღეები აი, ასეთ პირობებში მისწრებაა გრძელი რომანი.

ამიტომაც რომანი ფეოდალური წყობილების პირმოშევილია, ძველი რომანები რომ აღიღო, ზოგი მათგანი რამოდენიმე დიდი ნაწილისაგან შესტგება და აიას გვერდს აღმებტება.

რა გინდ დიდი ღირსებისა იყოს ასეთი რომანი, დრო უნდა თუ არა, რომ გულებსამით გადავიკითხოთ? რა თქმა უნდა, მისი წაკითხვა უფრო ისეთ ადამიანს შეუძლია, რომელსაც თავისუფალი დროს თავზე საყრდენია აქვს.

ასეთი ვახლდათ ფეოდალური არისტოკრატია.

ბურჟუაზიულმა წყობილებამ შესცვალა ფეოდალების ბატონობა: ბურჟუაზიას ფეოდალებთან შედარებით, ნაკლები დრო აქვს: მას სჭირდება ბევრი ფიქრი და ზრუნვა, რომ ფულს ფული გაავადებისონს. მაგრამ ბურჟუაზიის გარეშე მთავს თავს იყრიან აღარებელი მუქთახორები, რომლებიც მუშა-ვახლის ნაოფლადიერი ცხოვრებით და თავისუფალი დრო კი ძალიან ბევრი აქვთ. ეს დრო ინარჩუნება ქვეყნსა და დროის-ტარებაში. ათინის დაშვებასა და მრავალგვარ გარყენობებში, მაგრამ მაინც ბევრი რჩება კიდევ. ამიტომ რომანი ბურჟუაზიულ წყობილებაშიცა კი უნდა ასობა ბევრი მკითხველი.

ბურჟუაზიამ თითქმის უტყველად გადმოიტანა ფეოდალური წყობილებიდან ძველი რომანის ფორმა, ჩასლო შიგ ახალი შინაარსი და ამრიგად დახარა გაიგოს აღარებულ და სქელტანადი ბურჟუაზიული რომანებით. მათი უმთავრესი მკითხველები იყვნენ და არიან ბურჟუაზიის ქალები, რადგანაც მათ დრო ბევრი აქვთ რომანების საკითხავად, საქმე კი არაგიათარი.

ჩვენში ფეოდალებისა და ბურჟუაზიის ბატონობა შეიცვალა პროლეტარიატის ბრძანებლობით. ცხადია, ძველი ხელოვნებაც უნდა შეიცვლებოდ. ამ გზას ვერ ასცდებდა ვერც რომანი.

ძველი რომანი არა თუ თავისი შინაარსით, თავისი ფორმითაც სრულებით აღარ შეეფერება ახალ ცხოვრებას.

პროლეტარიატი დატვირთული არის საქმით. მას რჩება თავისუფალი ყოველდღი მხოლოდ რამოდენიმე საათი. ამიტომ მხატვრული ნაწარმოები, გადაქმნილი რამოდენიმე ას ფურცელზე, მისთვის მიუღებელია.

გაბეჭდილი სიტყვა მოკლეა თქმისა, ან აუცილებელი პირობა პროლეტარულ ხელოვნებას ყოველი ნაწარმოებებისა.

სიტყვის უდიდესი გვიანობა და შინაარსის უაღრესად სუბიექტუა, აი მეტად ძნელი ამოკანა ახალი სიტყვა-კანზულებებისა: დიდი მხატვრობა, პატარა შინაარსში.

აიღეთ თუ ტოლსტოის „ომი და ზაფი“: გენიალური რომანი, მაგრამ ისეთი მუშებია, რომლებსაც მისი წაკითხვა შეუძლია, მეტად მცირე გამოჩენილი შეადგენენ. მუშების უმრავლესობა და ვერც კითხვადობდა და ვერ წაკითხავს, რადგანაც რომანის შინაარსი რამოდენიმე ტომიძა.

ნოველი, ახალი მოთხრობაა, მოკლე რომანი. — აი რა უნდა ახალ მკითხველს, მუშა-მკითხველს.

იქნება ეს ჩამოქვეითება ხელოვნებისა? სრულებითაც არა, ეს არის მხოლოდ ახალი ნაქალი ხელოვნებისა.

მე რომ მკითხოთ, მოკლე შინაარსი დიდი მხატვრობის შეგვიტყვება აკაცობის უფრო ძნელია, ვიდრე გრძელ შინაარსში მისი გაშლა.

ახალი ხელოვნების შექმნა მეტად დიდი და ძნელი საქმეა; ის იხოვს დიდ დროს, დიდსა და ხანგრძლივ, კოლექტიურ შრომას. ამ ნივთზე ჩვენში დიდი მუშაობა სწარმოვებს.

მე ვერ ვიტყვი, რომ ამ მუშაობას ჯერჯერობით დიდი და თვალსაჩინო ნაყოფი გამოიღოს, ყოველივე ის, რაც ხელთ გვექვს, არის მხოლოდ მასალა; მაგრამ ასეთი მასალის დაგროვების გარეშე ვერაფერი ნიჭი ვერ შექმნის ერთის დაკვირთ დიდ ნაწარმოებს.

ახალი მიზნის მწერლობა შორის ყურადღებებს აცხრობს როდინს ჭარქია. მისი მოთხოვნების პირველი ტომი თავისი ფორმით სრულებით მისაღება პროდუბარული მეთოდისათვის. სიტყვის მოკლეობა მოჭრა; სწარტულად თქმა და ხშირად მხატვრულად თქმაც; რაც შეეხება შინაარსსა და დედა აზრს, ბევრი რამ არის ახალი ან ძიება ახალისა. ბევრი კი მოძველებული და მიუღებელია. თავისი წერის ხასიათით აღარა ახლოსავენ მისწრაფის, მაგრამ ძველის დალი აღავა-ალავ მაინც მძლავრად იმნებენ.

მხედობები ჩაბარდენ ისტორიას. წერწმუბებმა ჩაიბარეს ისტორია.. მონაძირე წერწმუბა და თაველი მხეიძე გასწრახა ისტორიამ! — აი დედა-აზრი ნაწარჩიტა“-სი, რომელიც საუკეთესო მოთხრობად უნდა ჩაითვალოს. განსაკუთრებით მხატვრულად არის მოკლებული აქ მათუფას აღწერა. ხოლო არის ფსიხოლოგიური სიყალებიც.

— „ვოკუტა! დარი ჩემოა.. შენ ცოლი და მე ქმარი. — ხა, ხა, ხა—“ესლიანად გაიკანა ქაღმა.—წურწუმი, გოგუტა, წურწუბა... ხა, ხა, ხა“

ეს ფსიხოლოგიურად სრული სიმართლეა: თავადის ქალი, თავადლი აზროვნებით გაყუენითლი, იმის ნაყმეე წურწუმისა არ მივთვ.

მაგრამ აი, ისინი დაშორდენ ერთმანეთს. მოხდა რევილიუტია და გამოჩნდებდა თუ არა ეს წურწუმი, თავადის ქალი ნაზად ტრუნეს გაუმეერს თავის ნაყმეს, რომელსაც ის უხეზოდ გააუბატურა.

ეს უსათუოდ ყალბი ადღარია. სქესობრივი აქტის შედეგი შესავალი წარმოადგენს ფსიხოლოგიური მომენტს; ამიტომ ის სრულად ეფუთნის ხელოვნებისა.

ოკითხის სქესობრივი აქტი კი წინდა ფსიხოლოგიური მოვლენა და ამიტომ მას არა აქვს ათავითარი ყაენიერი მიელოწრებასთან, ისე, როგორც საქმელის მამას. ფფხისადღილში გასვლას და სხვ. ავტროს კი განსაკუთრებით უყვარს სქესობრივ აქტზე შეჩერება, როგორც ამ მოთხრობებში, ისე სხვაგანაც.

ეს დიდი ნაკლია.

აიღეთ „შეგავის მედნიერება“. ლამაზად არის გაშუქებული და შეზავებული ადამიანის გულის ერთი ექნებული, მაგრამ შიგ თითქმის სრულიად არის აწერილი სქესობრივი აქტი, როდესაც „ოთხთა ხელთა შეტრეს ირი ტანი მოჭრილ ძნებათი“.

მეტი? აი, „მეჩრის“ ავტორი განვიგმარტავს შემდეგ მოთხრობაში: „უშეშევაბი“.

დაწესებულების უფროსი გააუბატურებს ლმანკო სოფლის. მაგრამ ყური დაღვლით თვათინ ავტორს:

„რაღაც უნაბურთო ტყვილი იგრძნო სოფიკომ, თითქოს შახელი გაუფარეს ტანში. შემდეგ ტყვილი მოულოდნელად და დაუპატარებელი სიმომცხვანად ეჩვენა. შემდეგ ენეც დაიკარგა და ბურუსმა მოიკადა უფროსიც და ისიც, რაც დაიკარგა სოფიკომ დატურუნებელ გზაზე“.

ფიზი ავღღაველია ნათქვამი იქ, სადაც ხელოვანმა ნახევარ სიტყვადღე უნდა ჩამოეშვას ფარდა.

ეს არის წმინდა წყალის ბურჯუზოული ხასიათი წერისა, ბურჯუზის მოჩვენებელი, მოცველილი ნერვების გალიზინება, ვანეზბურთი ობანშიში ცვედინისა და თანამედროვე ხელოვნებიდან უსათუოდ უნდა განდიდერნოს.

ლამხად არის დაწერილი „მერცხალა“, სადაც მოცემულია სურათი ახალი ცხოვრების წინამორბედი ქალისა. თქვენ უფროები ვეტრობის მისერ დახატულ მერცხალას და მყისვე რწმუნდებით, რომ მასში არის დიდი რწმენა, ძლიერი ვაჭანება და ნამდვილი საწინდარი ახალი, სპეტაკი ცხოვრებისა.

თქვენ მზათა ხართ, მიხვილენ მერცხალასთან და შესახათი მას: მერცხალა, მეც შინთან ერთად ახალი ცხოვრებისაკენო.

ამაშია გამარჯვება ავტორის მხატვრული შემოქმედებისა.

ცოცხლად არის დაწერილი „დათვის კანონი“. ავტორს აქვს სამეო იუმორი და ენერჯება სასაცილო მდგომარეობათა გამოანსყენა, მაგრამ ზოგჯერ ის ჰკარავს მხატვრულ ზომიერებას და ხელოვნებას სცდება, როგორც მგადალიად, მოთხოზბაში „ის გაანართლინენ“; აქ არ არის არც მხატვრობა, არც ხელოვნება.

ავტორს აქვს დაკვირვების ნიჭი და ცხოვრებიდან ამოღებული საბები და სურათები მხატვრულდა აქვს მიზანხული.

ადამიანის გულის ვადღშა და იმის ფურცლებზე დაწერილის ამოკოთხა მებად ძნელი საბები; ფსიხოლოგიური შინაარსის მოთხოზბები ვაგვიტყობენ, რომ ავტორს შეუძლია ამ სინჯლის დაღვევა.

ვინ არიან ავტორის გმირები? პატარა, სუსტად ადამიანობა, რომლებსაც არც ნებისყოფა აქვთ, არც სიმტკიცე; ბრძოლა არ შეუძლიათ და ან ილუბებიან, ან სტელის გაყიდვით აღწევენ პატარა მიზანს.

თვრამეტ მოთხოზბაში შეცვლებით მარტო თოღოვე, მეტრქალა და იდა, სადაც თქვენ შეუადეთ ძალას, ცეცხლს, ვატაცებსა.

დანარჩენები? სუსტნი, საბარალნი, განა არ შეიძლება სუსტნი, საბარალი, უმწეო პიროვნება იყოს ხელოვნების საგანი?

შეიძლება, რატომაც არა, მაგრამ ყოველ დროს თავისი ხელოვნება აქვს, თავისი ესტეტური მოთხოზნილება და მისწრაფება.

უმწეო, საბარალი, უნებო და უილაჯო პერსონაჟები დიდგანდელ დღეს უკვე აღარ შეეფერებიან, აღარა პლის მათზე ნიჭის დაბნდება.

როდღაც ქოჩრის კი უსათუოდ აქვს ნიჭი.
ივ. გომართელი.

მ უ შ ა თ ა თ ი ე ა ტ რ ი „აზნობა“

მუშათა თეატრის რუსულმა დრამამ გასულ კვირას დადა ფურშაოვის მოთხოზბიდან გადმოკეთებული პიესა „აზნობა“. პიესა ეწვია 1920 წ. თურქესტანის ფრონტის ამბებს. მაშინ როდესაც შუა აზიაში გაქცარებული ბრძოლა სწამობება თავგანთავად მებრძოლი რევოლუციონერების, თავამებულ კონტრ-რევოლუციონისტთან. ეს სა ხანა იყო, როდესაც სვადსტავ ჯურის ავანტიურისტებმა შესწლეს წითელი არმიის ზოგიერთი ნაწილებში დეზორგანიზაციის შეტანა, სასტიკად ებრძოდნ საბჭოთა ხელოვნულებების განმტკიცებას, მაგრამ შარბანუთელ მოქმედება დამარცხდა მებრძოლ ბოლშევიკებს შორი.

ფურსანოვის „აზნობა“, როგორც დრამატურგიული ნაწარმოები სუსტია, მაგრამ როგორც დიპოეია სამოქალაქო ომის ცხოვრებიდან ბევრნაირად საყურადღებოა და იძლევა მასალას თეატრალური სანახაობის შესაქმენლად.

ამ მხრივ დიდი ღვაწლი მიუძღვის მუშათა თეატრის რუსულ დრამას, რომელმაც საუკეთესოდ შესწლია სამოქალაქო ომის ერთი პერიოდის გადმოსვლა მტკიცედ და გარკვეულ თეატრალურ ფორმებში.

მიუხედავად იმისა, რომ თვით პიესა ისტორიულ ქრონიკის ხასიათს ატარებს, მოქმედების განვითარება ბუნებრივი და თეატრალური კინებებით ვერ მიმდინარეობს, თეატრმა შაინც სათანადო შთაბეჭდილებას მიაღწია.

ეს წარმოდგენს სამოქალაქო თეატრის მიუღწეა წითელი არმიის 10 წ. თავს, ამ მხრივ დადგმა ყოველ მხრივ გამართლებულია. „აზნობა“ არის სამხედრო პროპაგანდის და თავდაცვის იღის პიესა. შთავაზი გმირი—კოლმეტიკეია, სოციალიზმისთვის მებრძოლ ხალხი აქ ცალკე პერსონაჟები იმდენად დიდ როლს არ თამაშობს, როგორადაც მასა, მათურ მსობოლოვის ზეგავლენა.

მუშათა თეატრსაც სწორედ ამისთვის მიუძღვეია ყურადღება და შეუქმნია გმირული დრამის ნიჭი.

„აზნობა“ს განცენიერობის ფორმაც გადაჭრილია ახალი თეატრის პრინციპებით. როგორც ეთოპეა, იგი ჩა-

მოსმულია გმირულ დრამის მონუმენტალურ ფორმებში. მხატვარმა ივანოვმა მოკვდა ნამდვილად მონუმენტალური სტილი. ჩვენი ვიოქის დინამიკა მოითხოვს სწორად ასეთ სტილს. მაღალ ვულტურული სტილს. რევისონარ ტრეშევისაც ამ გარემოებისთვის მიუქცევა ყურადღება და კარვად არის გადმოკეცილი ის რევილუციონური სტიქია, რომელსაც ავიწყებს **ფურსანოვი**.

თუმცა ზოგიერთ პერსონაჟებს განსახიერებაში ვერ დავეთანხმებით. მეტის-მეტად კარიკატურულია ზოგიერთი უარყოფითი ტიპები. მოკლებულინი არიან ბუნებრიობას. სამაგიერად. დადებითი ტიპები უფრო რეალურად გა მოიყურებიან და სინამდვილისთან ახლოს არიან.

მასიურ სცენებშიაც არის ნაკლი. აზიური ნახაირი შეიძლება უფრო დინამიური ყოფილიყო. თუ გამოყენებული იქნებოდა უზბეკთა ნაკიონალოური მუსიკა, (15) ვე დავილობოთ ყოფა-ცხოვრების ზნე-ჩვეულებანი. დეკორატიული მხარე, თავისი სინათლის ეფექტებითი და ჰქმნიდა ილიმასეთის კოლორები.

განსაკუთრებით კარგ შთაბეჭდილებას სტოვებს პრილოვი და ეპილოვი. ფერსიულებსმიდნან აღსანიშნავი არიან: **გრანოვიცი, კლიმოვი, ხანდაგიროვი, ბორინი** და **ლიბეიმიოვი**.

წარმოიდგენას საბუნო ხასიათი ჰქონდა. მუშათა თეატრი მათებში იგი უსათუოდ დიდ სიყვარულს გამოიკრებს და მუშათა თეატრის უსათუოდ ამ დღემას გადაიტანს მუშათა განახილა უზნებში. პირველ როგში კი საპრობა ასეთი წარმოდგენა გამართოს ნაძალადეგში. „აზნობა“-ს უსათუოდ ისტორიული მნიშვნელობა აქვს.

მანი.

სახიმდამიოიო კოლეზია